Государственная библиотека СССР им. В. И. Ленина

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРЛАЛО

Серло. Арадувл 1923 шера денз

Советски Союза Коммунистически парта Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советан Министрий Советан орган. Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

№ 46 (2898). | Ера, 16 апрель, 1964 шу. | Мах 2 кап.

Никита Сергеевич Хрущев ваь кхоана 70 шу дуз

Хьалха хиннача Курски губерне Калиновка яхача юрта шахтера дезала юкъе 1894-ча шера 17-ча апреле ваьв Никита Сергеевич Хрущев. Бера хана денз маьхах болх беш хиннав из: юкхьачца юрта бежа Iу волаш, хIаьта цул тIехьагIа Донбасса заводашкеи шахташкеи слесарь волаш.

Юкхьанцара дешар, керттерча даькъа, деша-ухаш а воацаш, ше къахьегаш Iомадаьд цо. Парте вахав 1918-ча шера. Граждански тIем тIа хьинаре дакъа лоацаш хиннав Къулбехьен фронте. Халкъа боахам юхаметтаоттабе а социалистически гIирсаш хьалде а мохк болабелча, из юхавера хьалхагIа ше болх беш хиннача Донбассе; рудникe болх беш хилар, кулгалдеча партийни балха тIа хержар.

1929-ча шера Промышленни академе деша вахар Н. С. Хрущев. Академера дийша ваьннaчул тIехьагIа юха а партийни балха тIа вахийтар Н. С. Хрущев: хьалхагIа Москвеи цул тIехьагIа Украинеи.

Сийлахь-боккха Даьй-мехка тIом лаьттача шерашка тIемаш деш долча эскаре хиннав Никита Сергеевич Хрущев, дукхача фронташка ТIема совета член волаш балхаш даьд, хьинаре дакъа лаьцад Волга тIа немецко-фашистски бIунаш доххаделга кийчдеча, Украина мукъаьдоаккхача. ТIом сецачул тIехьагIа хьинаре балхаш даьд цо халкъа боахам юхаметтаоттабеш а дIахо девIабоалабеш а.

1934-ча шера денз парте Центральни Комитета член ва Н. С. Хрущев, 1953-ча шера КПСС ЦК Хьалхара секретаралла хержар из, хIаьта 1958-ча шера СССР Министрий Совета Председателалла хьожавир.

Инициатива, йоккха политически опыто, цIаккха кIаьд ца луш беча балхо Iалашдир цунна ленински ЦК беча Iалаьмате боккхача организаторски теоретически балха тIехь, вай чурча а арахьарча а политика массе даькъе гIор-баьнначa боккхача лоархIаме хулга.

Халкъаш паччахьалкхеннеи цунгара доккха беркат далара кхозза Социалистически Къахьегама Турпал яха сийлен цIи еннай Никита Сергеевича. Машар чIоагIбара гIулакха тIехбаьнна дукха болх барах цунна хьожаьй Дунен халкъашта юкъерча машара Ленински премии.

Советски кхыча кулгалхой санна, Никита Сергеевич Хрущева вахара наькъо къаьгга тешIал ду вай стройн Коммунистически партии кIоаргга халкъал доаллаш хилара.

Республика кхашка

ШАЬЛА производствении управлене «Дружба» совхоза болхлоша тIагIертта къовсам лоаттабу юрта боахама культураш хьувкъаяра. Совхка гурахьа денз болабелар уж цу гIулакха лерттIа кийчо е. Ялаташя кхыйола культураши чуйна ма кьалинге а вIалха ха зехьа ца йоалаш заба лаьрхIа аьхд Iодиллар дукхагIа дола лаьтта, хIаьта лерттIа мажна баькхар.

Гурахьен Iайи минеральни удобренеш тайсар хьажкIаши шекара свеклан дIатоаргIолча кхашка. Цул совгIа хIара гектара тIа 10—12 тоня а кхоачаеш ширдаьнна кхо диллад, хIаьта совхозе-м ништа дицдаь дитандар гурахьа дIадийна ялаташ я. Цу деррига ялаташ тIа а ехкай минеральни удобренеш.

Эггара бехктокхамегIа а хIара сахьата а минут кхое езаш а я хIанз этта ха, сихагIа дIайийна яха еза бIаьстан юкхье юш йола культураш. Эггара хьалха дIае йолайир совхозе горохи мукхи. Iурра денз боад къовлабаллалца вIалла лаьгIац совхоза кхашка болх беча тракторийн кхыча машинайи таташ. Пхьe-ядх дийнахьа 340 гектара тIа горох дIабийна баьлар механизатораш. Кхы а хьалхагIа 80 гектара тIа дIабийра цар кен.

Эггара дикагIа леладу кхашкара балхаш делга совхоза цхьоалагIча отделене болхлоша. Моссерел хьалха болабелар уж шекара свеклан гидуаргаши дIале. Дика толамаш доах цу отделенерча механизатораша Нечеренко Викторен Сидоров Иванен. Дениа 125—130 процент кхоачашъю цар сменни нормаш.

ХIанзалехьа а 150 гектара тIа шекара свеклен 100 гектара тIа гидуаргаши дIадийнад уххаза. ХIаьта уж культураш дIаювлга юкъагIа ца дуташ дIахьош а да.

Юрта боахама культураш дIаерца пхьана минеральни удобренеш товсалга а чакхдоахх уххаза. Из болх этгагIа чакхбаккха вIештIехьоал культураш дIаювшехьа минеральни удобренеш дIатовсаргIолаш секкаш тоярах.

Дика кийчо яь совхозе хьажкIаш дIвера а. Лаьттан макха баьккхаб, дика шаьрдаь ниисдаьд, хIаьта деррига фу дIадувча кондицега дIахкоачадаь кийча латт. КхоачамхIлаш лаьтта дIоходелча дIое йолаергья хьажкIаш.

Механизаторашта болх бара эшаш дола хьалаш дика вIаштIехьдаьхад совхозе. Болх баьтул тIехьагIа салаIара хьалдаь сийрда а цIена а цIеноц да хIара отделене. ХIаьта ништа вIаштIехьдаьккхад уххаза общественни кхачана гIулакх а, делкъийга дал дIайххя хIема кийчду механизатораша.

ЦхьоалагIча Майга кхачалехьа юрта боахама еррига культураш дIайийна яхара тIагIертта къовсам лоаттабу совхоза болхлоша.

О. АРЗИЕВА текст.

БАЛХАШ СИХДЕННАД

Сурта тIа: шекара свекла дIаюш я механизатора Сидорен Ивана кулгалду агрегат.

И. Плиева сурт.

КРЕМЛЕ ХИННА ПЕРЕГОВОРАШ

14-ча апреле Кремле советско-польски переговораш хилар.

Советски оагIонгахьара переговорашка дакъа лоацаш хилар КПСС Центральни Комитета Хьалхара секретарь, СССР Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев, КПСС Центральни Комитета Президиума членаш А. Н. Косыгин, А. И. Микоян, Н. В. Подгорний, КПСС ЦК секретарь Ю. В. Андропов, ништа кхыбараш.

Польски оагIонгахьара переговорашка дакъа лоацаш хилар ПНР партийно-правительственни делегацена херте латта Польски ВIашагIтехача болхлой парте Центральни Комитета Хьалхара секретарь В. Гомулкен ПОРП ЦК Политбюро член, ПНР Министрий Совета Председатель Ю. Циранкевичи, ПОРП ЦК Политбюро членаш, ПОРП ЦК секретарь З. Клишко, ПНР Министрий Совета чуйоагIача Планови комиссе председатель С. Ендриховский, ништа делегаце кхыбола членаш.

СССР-аи ПНР-аи юкъерча политически, экономически, культурни отношеней, советски польски халкъашта юкъерча вошаллий доттагIалли сотрудничестви дIахо а чIоагIъяра хьакъехьара дешаш а, хIаьта ништа дунен халкъашта юкъерча хIанзарча хьалах дола дешаш а дийцар переговораш йолча хана.

Мел дийцача дешай хьакъехьара хетараш дизза цаIаш хилар гучадаьлар вошаллий доттагIален уйланцеи цIеначa дагарен чакхьяннача переговорашка.

В. И. ЛЕНИНА МАВЗОЛЕЕ БАХАР

14-ча апреле В. И. Ленина Мавзолее а яхар, зизаш а дийххар Польски ВIашагIтехача болхлой парте Центральни Комитета Хьалхара секретарь Владислав Гомулкен ПОРП Центральни Комитета Политбюро член, Польски Халкъа Республика Министрий Совета Председатель Юзеф Циранкевичи херте а латташ йолча Польски Халкъа Республика партийно-правительственни делегаце.

Мавзолее бахача хана польски ноавкъосташа нита хилар КПСС Центральни Комитета секретарь Ю. В. Андропов и ништа кхыбараш а.

(ТАСС).

СОВЕТСКО-ПОЛЬСКИ ДОТТАГIЛЕН МИТИНГ

МОСКВА, 15 апрель. (ТАСС). Тахан съездий Кремлевски Дворце хилар Советски Союзаи ПНР-аи юкъе доттагIлеи, вIаши новкъостал дарах, тIом дIабаьнначул тIехьагIарча хана цхьана къахьегарах тIехьа договор даь 19 шу дизара а польски партийно-правительственни делегаци СССР-е яра а хотаь доттагIлен митинг.

Митинг хьайийлар КПСС Московски горкома хьалхарча секретара Н. Г. ЕГОРЫЧЕВА.

Митинге къамаьлаш дир СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета председателa, советско-польски доттагIлен Общества правлене председателa Н. В. Спиридонова, «Серп и молот» яхача завода сталевара В. В. Клюева, Московски энергетически института студентка Л. Юрасовас.

ЧIоагIа уйла тIехайийта, боккхача безамца ладийгIар гулбеннараша КПСС ЦК Хьалхарча секретара, СССР Министрий Совета Председателa Н. С. Хрущевен ПНР партийно-правительственни делегаци херте лаьтта Польски ВIашагIтехача болхлой парте Центральни Комитета Хьалхарча секретара Владислава Гомулкан дIайча къамаьлашка.

Геттара чIоагIа дог айдеш чакхьяннача митинго деррига дуненга хьахьехар Советски Союза Польски Халкъа Республикаи халкъаш цхьоагIо йолаш, вIаши кхотаденнеи марксизма-ленинизма сийлахь-йоккхача байракха тешаме хилар.

1964 шера 1-ча Майга даь

КПСС ЦК ТIАХЬЕХАМАШ

1. Даькъала хилда 1 Май — дунен халкъашта юкъера къахьегамхой барт-цхьоагIон ди, массе а мехкий болхлой цхьоагIони вошаллен ди!

2. Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

3. Даькъала хилба халкъашта юкъера машари доттагIали!

4. Советски Союза къахьегамхой! Деррига низаш КПСС Программа, парте XXII-ча съезда решенеш кхоачашъяра!

Коммунизма коталонга хьалхашка долле!

5. Даькъала хийла марксизм-ленинизм — массаза а дийна бола сийлахь-боккха революционни хьехам!

6. ДIайха моаршал да вежарашка йолча коммунистически болхлойи партешка, — болхлой классен берригача къахьегамхойи деналерча авангардага!

7. Даькъала хийла Московски совещаней Декларацеи Заявленеи ларда тIа дунен халкъашта юкъера коммунистически болам цхьоагIо йолаш кхотабеннеи хилар!

8. ЛакхагIа айе пролетарски интернационализма байракх!

9. Даькъала хийла берригача къахьегамхой хьашташ бахьан долаш, общество социалистически аргаяккхар духьа къонахчал долаш къовсам лоаттабеш йола берригача дунен болхлой класс!

10. Ерригача континентий къахьегамхой! Кхотале империализманеи колониализманеи духьала, машар, демократи, къамий лоIам, социализм бахьан долаш лоаттабеча къовсаме!

11. ПаргIато ле реакце Iазапе лоаттабераштa, капитала тутмакхашта!

12. Дунен халкъаш! Къовсам лоаттабе колониальни доала эхьера система цIенъяь а хьадда а дIаяккхар духьа, империалистически доала ерригача формашта духьала!

13. Массе а мехкий халкъаш! Ядерни тохкамаш дехкара хьакъехьара Московски договор — дунен халкъашта юкъера кхохкам кIаьдбаргахьа баьккха лоархIамера гIа. ХьинарегIа къовсам лоаттабе массане а цIендаь герз дIадаккхара тIехьа, лаьттан тIа чIоагIа машар оттабар духьа!

14. Дунен халкъаш! Фелал йолаш хила, гучадаха тIом хьоабе гIертача империалисташа лехараш! Къовсам чIоагIагIа лоаттабе монополеш чугIертаяра, реакцен милитаризман низашта духьала!

15. Массе а мехкий халкъаш! ДIадеха германски машара договор делгеи Маьлхбузеи Берлинах паргIата демилитаризованни город елгеи!

16. Даькъала хийла дунен социалистически система — дунен халкъашта юкъерча болхлой классо кхеллар!

Даькъала хилда деррига социализма мехкий халкъий вежарашка доттагIали цхьоагIон!

17. Вежарашка моаршал да социализм хьалъеш боахкача Китайски Халкъа Республика къахьегамхошка! Даькъала хилда Советски Союзеи Китаеи сийлахь-доккхача халкъашта юкъера даим хургдола, дохоргдоаца доттагIали барт-цхьоагIон!

18. Вежарашка моаршал да социализм хьалъеш боахкача Албане Халкъа Республика къахьегамхошка! Даькъала хилда советскии албански халкъашта юкъера даим хургдола, дохоргдоаца доттагIали барт-цхьоагIон!

19. Вежарашка моаршал да социализм хьалъеш боахкача Болгаре Халкъа Республика къахьегамхошка! Даькъала хилда советскии болгарски халкъашта юкъера даим хургдола, дохоргдоаца доттагIали барт-цхьоагIон!

20. Вежарашка моаршал да социализм хьалъеш боахкача Венгерски Халкъа Республика къахьегамхошка! Даькъала хилда советскии венгерски халкъашта юкъера даим хургдола, дохоргдоаца доттагIали барт-цхьоагIон!

21. Вежарашка моаршал да социализм хьалъеш боахкача, демократически наькъаца шоай мохк машаре вIашагIтохар духьа къовсам лоаттабеча Вьетнама Демократически Республика къахьегамхошка! Даькъала хилда советскии вьетнамски халкъашта юкъера даим хургдола, дохоргдоаца доттагIали барт-цхьоагIон!

22. Вежарашка моаршал да социализм хьалъеш боахкача Германски Демократически Республика къахьегамхошка! Даькъала хилда советскии германски халкъашта юкъера даим хургдола, дохоргдоаца доттагIали барт-цхьоагIон!

Даькъала хийла Германски Демократически Республика!

23. Вежарашка моаршал да социализм хьалъеш доаллача а демократически наькъаца шоай мохк машаре вIашагIтохар духьа къовсам лоаттабеча а Корейски Халкъа-Демократически Республика къахьегамхошка! Даькъала хилда советскии корейски халкъашта юкъера даим хургдола, дохоргдоаца доттагIали барт-цхьоагIон!

24. Вежарашка моаршал да социализм хьалъеш доаллача Кубай турпалерча халкъага! Даькъала хилда советскии кубински халкъашта юкъера даим хургдола, дохоргдоаца доттагIали барт-цхьоагIон!

Даькъала хийла Куба Республика!

25. Вежарашка моаршал да социализм хьалъеш боахкача Монгольски Халкъа Республика къахьегамхошка! Даькъала хилда советскии монгольски халкъашта юкъера даим хургдола, дохоргдоаца доттагIали барт-цхьоагIон!

26. Вежарашка моаршал да социализм хьалъеш боахкача Польски Халкъа Республика къахьегамхошка! Даькъала хилда советскии польски халкъашта юкъера даим хургдола, дохоргдоаца доттагIали барт-цхьоагIон!

27. Вежарашка моаршал да социализм хьалъеш боахкача Румынски Халкъа Республика къахьегамхошка! Даькъала хилда советскии румынски халкъашта юкъера даим хургдола, дохоргдоаца доттагIали барт-цхьоагIон!

28. Вежарашка моаршал да социализм хьалъеш боахкача Чехословацки Социалистически Республика къахьегамхошка! Даькъала хилда советскии чехословацки халкъашта юкъера даим хургдола, дохоргдоаца доттагIали барт-цхьоагIон!

29. Вежарашка моаршал да социализм хьалъеш боахкача Югославе Социалистически Федеративни Республика къахьегамхошка. Даькъала хилда советскии югославски халкъашта юкъера даим хургдола, дохоргдоаца доттагIали барт-цхьоагIон!

30. ДIайха моаршал да сийлахь-доккхача индийски халкъага! ДегIа а ухалда, чIоагIа а лулда Советски Союзеи Индеи халкъашта юкъера доттагIали барт-цхьоагIон!

31. ДIайха моаршал да сийлахь-доккхача индонезийски халкъага! ДегIа а ухалда, чIоагIа а лулда Советски Союзеи Индонезеи халкъашта юкъера доттагIали барт-цхьоагIон!

32. ДIайха моаршал да американски империализма тийша болх боаллача, халкъа духьаларча режиманеи герза интервенценеи духьала, демократически наькъаца шоай даьхе вIашагIтохар духьа кортамукъален къовсам лоаттабеча Къулбехьен Вьетнама къонахчал долча халкъага!

33. ДIайха моаршал да шоай даьхе машаре вIашагIтохар духьа къовсам лоаттабеча деналерча Къулбехьен Корея халкъага!

34. ДIайха моаршал да машари шоай мехкий къаман лоIам чIоагIбари духьа къовсам лоаттабеча Бирма, Цейлона, Камбоджа, Лаоса, Непала халкъашка!

35. ДIайха моаршал да афгански халкъага! ЧIоагI а лулда, дегIа а ухалда Советски Союзаи Афганистанаи юкъера доттагIлен, дикача лоалахой гIулакхаш!

36. ДIайха моаршал да колониализм цIенъяь дIаяккхараи шоай лоIам чIоагIбараи тIехьа къовсам лоаттабеча Iарбий мехкий халкъашка!

37. ДIайха моаршал да ВIашагIкхийттача Iарбий Республика халкъага! ДегIаухалда Советски Союзаи ВIашагIкхийттача Iарбий Республикаи юкъера доттагIлен гIулакхаш!

(ДIахододар 2-ча оагIо тIа).

1964 шера 1-ча Майга даь
КПСС ЦК ТIАХЬЕХАМАШ

(Кхиетдоалар. Долалур 1-ча оагIо тIа).

38. ДIайха моаршал да шийн лоIамера, халкъе, демократически пачхьалкхе хьалъеш доалаца Алжира турпалерча халкъага! ДегIа а ухалда, чIоагI а лудда Советски Союзен Халкъа Демократически Алжирски Республикан халкъашта юкъера доттагIалли барт-цхьоагIон!

39. ДIайха моаршал да колониальни лоал тIера кхессача а шийн лоIамен социальни прогрессан цакъа тIа даьнача а Занзибара халкъага!

40. Дакъала хилда Советски Союза халкъаштеи шоай лоIам чIоагIбар дукъа са ца кходеш къовсам лоаттабеча а керда вахар хьалдеш долча а Ганай, Гвинея, Мале, ерригача африкански пачхьалкхений халкъаштеи юкъера доттагIалли барт-цхьоагIон!

41. ДIайха моаршал да империализманен расизманен духьала кортамукъален лоIами бахьан долаш турпале къовсам лоаттабеча Анголай, Мозамбика, Къулбехьен Родезе, Къулбехьен-Африкански республика халкъашка!

42. ДIайха моаршал да тIагIертача империалистех шийн лоIам, са ца кходеш, лорабеш латтача Кипра халкъага!

43. ДIайха моаршал да империализмана духьала, шоай мехкий лоIам чIоагIбар дукъа къовсам лоаттабеча Латински Америка халкъашка!

44. Дерригача дунен тIа чIоагIтIа машар оттабар дукъа дегIа а ухалда, чIоагI а лудда Англе Америка ВIашагIкхийттача Штатий, Франце. Советски Союза халкъашта юкъера доттагIалли барт-цхьоагIон!

45. ДегIа а ухалда, чIоагI а лудда Советски Союзен Италеи халкъашта юкъера доттагIален гIулакхаш!

46. ДIайха моаршал да милитаризманен фашизм юхадийнъяран дукъала къовсам лоаттабеча Германе Федеративни Республика къахьегамхошкеи дерригача прогрессивни нахашкеи

47. Вежарашка моаршал да фашистски режимашта духьала, демократически паргIатонаш бахьан долаш къонахчол долаш къовсам лоаттабеча Испанен Португален халкъашка!

48. Дакъала хилда Советски Союзен Австрен халкъашта юкъера доттагIали барт-цхьоагIон!

49. Дакъала хилда Советски Союзен Финляндски Республикан халкъашта юкъера доттагIали барт-цхьоагIон!

50. ДегIа а ухалда, чIоагI а лудда советски халкъаи Швеце, Норвеге, Дане, Исланде халкъаштеи юкъера доттагIален гIулакхаш!

51. ДIайха моаршал да шийн мохк биззача лоIам тIа баккхар дукъа, американски тIема базашта духьала къовсам лоаттабеча японски халкъага! ДегIаухалда Советски Союзен Японен халкъашта юкъера доттагIален гIулакхаш!

52. Дакъала хийла Советски Союза машар безаш лелаю ленински арахьара политика!

53. Дакъала хилда коталонашца сийле яьккха майра Советски Гераашцара Низаш!

54. Советски тIемахой! Керда толамаш даха тIемен политически кийчо еча, фелал йолаш а моллагIа агрессор хIоалакеш хIама тоха массала кийча а хила!

55. Дакъала хийла вай мехка болхлой классеи колхозни ахархойи йохаргйоаца цхьоагIо!

56. Дакъала хийла, чIоагI луйла СССР халкъий йохаргйоаца цхьоагIон вежарашка доттагIали!

57. Советски Союза къахьегамхой! Дерригаинаш тIадакхийта коммунизма материально-техническа база хьаяра!

58. Советски Союза къахьегамхой! ШерагIа йоаржае социалистически яхь! Ханал хьалха кхочашъергва вай семилетка кхлагIча шера план!

59. Сийле хийла коммунистически къахьегама коллективаши ударникий, производстве хьалха латтарийи новаторийи!

60. Советски Союза къахьегамхой! Мамогга чIоагIъе социалистически доалахье — вай мехка низен халкъа хьал-торо дIахо лакхъяларен лард!

61. Советски Союза къахеьгамхой! Къовсам лоаттабе коммунизм хьалъерий принцип йиззакхочашъяр дукъа: болх ца бечо, яа а яац!

62. Советски Союза къахьегамхой! ТIагIертта лакхъе къахьегама овсарле! Къовсам лоаттабе производственни мощностехи хкыдолча чурча кхоачамехи пайда биззагIа эцар дукъа, дикагIа йола продукци дукхагIа арахецар дукъа!

63. Промышленноста, гIишлоний, транспорта болхлой! Чаккхьа комплексни механизаци автоматизаци, майрра производствана юкъехкахьа Iилманен техникаеи карагIдьинараш, толлашагIа йола опыт!

64. Советски Союза къахьегамхой! Пачхьалкхен ахча кхо а деш дIаухийтилга вIаштIехьдаа! Къовсам лоаттабе доал доацаш, зекъа, хьурмат доацаш рузкъа доадарца!

65. Промышленноста, юрта боахама, гIишлоний, транспорта болхлой! Къовсам лоаттабе капитальни вложене кхетамца а кхомаца а пайда эцар дукъа, хьалъяь яха езаш йола лоархIамегIара объекташ сихагIа хьалъяь ахар дукъа!

66. Советски Союза къахьегамхой! Халкъа боахама химизаци яр—коммунизма материально-техническа база хьаяра, халкъа хьал-торо дIахо лакхъяра хоадамбоаллаш долча хьалех цаI. Къовсам лоаттабе химически промышленность сихагIа дегIайоалаяр дукъа!

67. Химически промышленноста болхлой! Къовсам лоаттабе юрта боахам дIахо дегIабоалабара минеральни удобренеши хIайнйна хIамаш лораю химически средствашн дикка алсамъяхар дукъа! Химически предприятей керда мощносташ сихагIа балха юкъе а яха, кира а ерзае!

68. Советски металлургаши горнякаши! ДукхагIа даха руда, чон, болат, прокат, турбаш, бесаш долеи ниггахьа мара ца хулеи металлаш!

69. Советски энергетикаш, электростанцейи электросетийн гIишлонхой, монтажникаш! Хьалха юргйолча темпашца энергетика дегIаухкага Iалашде, лохбе энергосистемаш хьалъяргеи цариа эксплуатаци ярген дIабода мах!

70. Машинаш ечареи прибораш ечареи болхлой! ТIагIертте къовсам лоаттабе производствана техническа прогресса специализаци яр дукъа! Халкъа боахам сихагIа кийчбе кердагIча машинашеи приборашцеи!

71. Мехкдаьттаи газовни промышленноста болхлой! Мехкдаьттеи гази дукхагIа лургда вай мехка!

72. Советски геологаш! СихагIа тучадаха вай Даьхен лаьттан ченашкара докхий рузкъаш!

73. КIора промышленноста болхлой! Къовсам лоаттабе лоамаи техникех мамогга дукхагIа пайда эцар дукъа! КIор динагIа а хилийта, из баккарга дIабода мах лох а бе!

74. Советски гIишлонхой! Сихеи дикеи де гIишлой балхаш! Хьалъе хозеи дерегIеи йола завеши гIирсаши!

75. ГIишлой материалий промышленноста болхлой! Мамогга дукхагIа хьае цемент, керда гIишлой материалаши вIашагIйоахка конструкцеш!

76. Хьун, хьу чакхйоахача, кахьата промышленноста болхлой! Мехка дукхагIа лургья вай дикагIа йола хьу, мебель, целлюлоза, кахьат!

77. Яйгачеи кхачани промышленноста болхлой! ДукхагIа хьаде товараши кхачаи продукташи, тоае цар ассортимент, лакхъе дикал!

78. Чкъьарий промышленноста болхлой! ДукхагIа даха чкъьарий, дикагIа хилийта чкъьарий продукташ, лохбе уж кийчъярга дIабода мах!

79. Советски транспорта болхлой! ХIинзарча техническа средствашца ергайоахаш тоа а е, кийч а е транспорт! Кхача дезача сихагIа дIакхоачаде мукъаш, гIулакх дикагIа де пассажирашта!

80. Бувзама болхлой! ДегIа а кхувла, ергайоахаш тоа а е бувзама средстваш! Тоаде бахача наха деш дола гIулакх!

81. Юрта боахама къахьегамхой! Къовсам лоаттабе юртбоахама производствана интенсификаци яр дукъа, кхерга дIабода мах тIа-тIа дукхагIа лох а беш, хIара гектара тIара продукци дукхагIа яккхар дукъа!

82. Юрта боахама къахьегамхой! Яхь шерагIа йоаржае бIаьстан юкъе хIамаш дIаера гIулакх дика чакхдаккхар дукъа: ялат, коартолаш, баьца дараш, техническа культураш, хьайбаш продукташ тIа-тIа дукхагIа ахар дукъа!

83. Колхозхойи совхозий болхлойи! ТIагIертте къовсам лоаттабе юрта боахам дIахо айбар дукъа! Материальни безам тIадбахийтара ленински принцип нийсса чакх а йоахаш, ерригача колхозашеи совхозашеи рентабельно болх берг бола гIулакх вIаштIехьдаккха!

84. Колхозхой, совхозий болхлой, юрташкара механизатораш! ТIагIертте юкъекхахьа механизаци, Iилмана карагIдьинарши хьалха латта опыти! ДикагIа Iома а е, пайда дика а эца, лора а е техника!

85. Юрта боахама къахьегамхой! Мамогга дукхагIа шерде хиш лекха лаьтташ, юртбоахама продукци дукхагIа яккхара пайда дикагIа эца хиш деххача лаьттай торонех!

86. Юрта боахама болхлой! Ялата, техническа доакъара культурай хьувкъам лакхбара пайда дикагIа эца органически минеральни удобренеех а кхыча химикатех а!

87. Колхозхойи совхозий болхлойи! ДегIакхуяла юкъарча хьайбай боахам, чIоагIъе доакъарий база! ДукхагIа даккха дулх, шура, даьтта, фуаш, кхыйола продукци!

88. Целинера къахьегамхой! ДукхагIа даккха ялат, дулх, шура, дакъа дукхагIа лаца дерригача халкъа юкъарча коммунизм хьалъяра гIулакха юкъе.

89. Торговле, общественни кхачаи, коммунально-бытови боахама болхлой! Къовсам лоаттабе бахача наха деш долча гIулакха культура лакха хилийтар дукъа!

90. Советски учреждений болхлой! ЧIоагIбе наха юкъе беш бола организаторски болх! Оала а тIехьа юкъера дIаяккха бюрократизм, дикагIа хьажа къахьегамхошта фу эш, кхоачашде цар дIадехараш!

91. Iилмани лакхерча дешара заведений болхлой! Къовсам лоаттабе Iилма дIахо дегIадоаладар дукъа, технически прогресс бахьан долаш! Коммунизма замалахьа хила хьекъ долаш бола специалисташ кийчбе!

Сийле хийла хьалха латтача Iилма!

92. Сийле хийла советски Iилмахой, конструкторий, техникий, болхлой — бацха-дина космически кемаш хьадаьрий!

Сийле хийла денал долча советски космонавтий!

93. Литератураи искусстваи деятелаш! Къовсам лоаттабе произведенеш партели халкъали доаллаш, идеи художествении говзали лекха йолаш хилийтар дукъа! КъахьегIа хьахьокха коммунизм хьалъерий турпалерча гIулакхий доккхали хозали, вай нахаерча, кердача, коммунистически отношеней котало!

94. Кепа йоазон, радио, телевидене, издательствай, культурно-сердалон учреждений болхлой! Парте деналера гIончий хила коммунизма котале бахьан долаш цо лоаттабеча къовсаме!

95. Халкъа дешара болхлой! ДикагIа вIаштIехьдаккха бераште дешар кхехкага, къахьегам дукха безаргболча, коллективизма, коммунизма гIулакха мутIахьа хургболча уйлаица хьалкхеде уж!

96. Медицински болхлой! Къахьегамхошта деш дола гIулакх тоаде! Практикана юкъехкахьа медицински Iилмана керда карагIдьинараш!

97. Дакъала хийла вай дерригача халкъа юкъара пачхьалкхе! ДегIа а ухийла, чIоагI а луйла советски социалистически демократи!

98. Дакъала хийла советски профсоюзаш — коммунизма школа!

99. Дакъала хилба советски кхалнах — коммунистически общество хьинаре хьалъераш!

100. Дакъала хийла Ленински комсомол — Коммунистически парте тешаме гIонча а резерв а!

101. Кагий нахи мехкарийи! ТIагIертте Iемало коммунистически хьисапе болх бе а даха а!

Дакъала хилба сий дола советски кагирхой!

102. Пионераши школьникаши! ТIехьIе карара знанеш, къахьегам дукха безаш а цун сий деш а хила! Ленина гIулакх бахьан долаш, коммунизм бахьан долаш хьинаре къовсам лоаттабераш хила кийчъе!

103. Коммунисташи комсомольцаши! СССР-е коммунизм хьалъяр дукъа дерригача халкъа лоаттабеча къовсама керте латташ хила!

104. Сийле хийла сийлахь-доккхача советски халкъа—коммунизм денале хьалъечуп, лаьттан тIарча беррагача наькъа машари ираза бахьан долаш къонахчалца къовсам лоаттабечун!

105. Дакъала хийла сийлахь-йоккха йохаргйоаца партеи халкъеи цхьоагIо!

106. Дакъала хийла Советски Социалистически Республикай Союз!

107. Дакъала хийла вай хьамсара Советски правительство.

108. Дакъала хийла Ленина хьаьъ Советски Союза сийлахь Коммунистически парти!

109. Дакъала хийла лаьттан тIа дерригача халкъий Машар, Къахьегам, ПаргIато, Нийсо, Вошал, Ираз чIоагIдеш йола коммунизм!

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитет

ХЬАЛХАРА МОТТИГ ЛАЬЦАЙ

Къилбаседа Кавказа совнархозон облсовпрофашеи 1963 шера рационализаци изобретательств вай хьинъехьа экономически районна предприятеша баьча балха итогаш йир. Новаторски болх дика барех республика дикагIа йола предприяти яха цIи елар «Грознефтегаза» мехкдаьтта управлене коллективана. ЦIе байракхи ахчаи шоллагIа йола премии а луш.

Дукхьашка яькихаш ца котало газовикашта. Йокхха хими дегIаяра бокххача лоархIаме гIулакх деш, промыслашкара мехкдаьтта газ гулъеш, из дIаукийташ. Цу газах бенаи доаккхаш йоаллача управлене бартболча коллективо хьинаре къа а хьегаш яьккхай из котало.

Газовикашта чIоагIа новкъостал цу дикагIа йола опыт вIаши йовзийтара производства балхах лаьца операторашца, слесарашца, машинисташца еха изобретателийн рационализаторийн Ерригсоюзн общества семинарашеи совещанешеи. Цига дуккха лоархIаме дешаш. Масала, дукха ка йоацаш дийцар цига МагIалбика промыслашкара мехкдаьттен гази цхьаи труба чу гулъяри дIаяхийтари, Iалма газах пайдаэцари, кхыдола дешаш.

Технологически процессашта тIадьоджам лоаттабеши уж нийсъеши йола прибораш Iемаяьчул тIехьаргIа къаьстта дукхагIа хилар рационализаторски предложенеш. ДIадахача цхьан шера 146 кердадар юкъедоаладир, 90 эзар сом пачхьалкхенна пайда а луш.

ХIана «Грознефтегаза» коллектива юкъе хIара виьлагIа вола болкхо рационализатор ва.

Гулъеш йола мехкдаьтта газ ца йойтара, гавах бензин дукхагIа даккхара тIеерваь я уж предложенеш. Цар нитта йиш хилийтар электроэнерги, накасной сатхалиш кхое а компрессораши центробежни насосаши болх беш йоакка ха йIаьхье а.

Укх тIехьарча хана управлене рационализатораша оттаяьча схема йоаза Iалашъю МагIалбикорча газаца хIана йолаш йола газобензинови ши цех, газопроведашка довш дола «ахха» бензин а хIаьта ишта «Ставрогрознефтен» Карабулакен йола конденсат а хьагулъа. Уж мехкдаьтта химена чIоагIтIа эша мах бола бедал я.

Управлене технически отдела начальника К. А. Юргенсона йоах, республика промыслашкара ерригa газ чакхйоаккхача уллашта автоматизаци ергIола схемаш уттаеш ба.

ДикагIа бола рационализатораш ба укх тIехьарча шера 3800 сома пайда шера боалаш йола 7 предложени еина № 3 йолча цеха мастер С. А. Кобецкий, 800 сом пайда боалаш шиъ предложени еина машинист Д. Д. Гуренко, 600 сом пайда боалаш 5 предложени еина № 1 йолча цеха слесарь М. Г. Арзуманов. кхыбараш.

Управлене инженерий Д. П. Мальцова, Л. Х. Арутюнова, К. А. Юргенсона, кхыбарий инициативах боккха пайда баргбола кердалар юкъедоаладергда. Грозный — Вознесенск яха хIана юллаш йолча газопровода чура газ хьачуйийра газ дIа-юха хьежаеш йола керда станци хьалъе езаргьяц из бахьан долаш. Черепкаш а лаь инженераша лаьрхIача тучадаьлар Карабулакера газ Грозне йолаш йолча газ дIа юха хьежаеча станце хьачуяца йиш хилар. КIезиг-дукха схема хувцаро йиш хулийтарга пачхьалкхена дукха рузкъа кхоле, хIара шера эзаьа йовш латта бIаьш эзараш кубометраш газ кхое, пунца боккха химена эша бедал дукха совъйкхина.

ХIана, МагIалбика кхоалагIча промысла мехкдаьттахоша дIаяйолаь Майна хьалхара дахьхьал а лаьца, йоккхача химена пайда баргбола предложенеш уттаеш ба «Грознефтегаза» новатораш.

А. РАМАЗАНОВ.

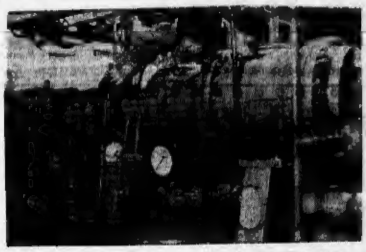

Волгоградски область. Черепецки металлургически завода бола ба йолахийтай технологически процессина йиза ваь автоматизаци а йолаш бийдача бензола ректификаци ю цех.

Къаьсттача автоматически устройствашa боарам тIа нийсъя колоннашка дIачуталарга хIайолха продукташ, аппаратамарча продуктай боарамаш, температура, складе хьачувяча продукце дукхал.

Сурта тIа: бийда бензол химически цIендара хаддаиза дейстаи еш йола контактор нийсъеш латт.

А. Громова сурт.
ТАСС фотохроника.

ДЕЗАЧА ДЕНОШКА

КПСС хьехаллача вай баьча, вай хьехархочун Владимир Ильич Ленин ваь 94 шу дузача денна сийлеца чакъа дахара хьинаре къахьегаш да дерригa советски халкъ. Дика къахьегама толамаш а доахаш накъа йоду цу денна «Малгобекнефтен НПУ кхоалагIча промысла коллектив. Хьалхарча квартала план 101,9 процент кхоачашъяй цо, къахьегама овсарле 1,9 процент лакхъяй, арахецача мехкдаьтта тонна дIайода мах 7,7 процент лохбарах пачхьалкхенна 30.300 сом ахча кхедаьд.

Балха нормаш 115 процент кхоачашъеш къаьстта дика беча балхаца бенгалдъинай мастера вов. Марзиева кулгалду мехкдаьтта доакхха бригада коллектив. Хьалхарча квартала план тIехкхоачишъяьй, кердача скважинех пайда ца эцаш дукхьал насосин къаьнарча скважинашца болх баьб цун бригада. Цхьабакъда, къахьегама темпаш хIаьта а лохъъланвар, Къаьстта белгалбаьнгаб оператораш ин. Топшхоев, Кузнецов, Алиев, Бурдуваев, ишта кхыбараш а.

Р. МАМЕДОВ
инженер

ВОШАЛЕНИ ДОТТАГIЛЕНИ ВИЗИТ

Цхьана яь советско-венгерски заявлени

Цхьана яьча советско-венгерски заявлене тIа итогаш яьй КПСС Централни Комитета Хьалхара секретарь, СССР Министрий Совета Председатель новкъост Н. С. Хрущев керте а латташ хиннача советски партийно-правительственни делегаце Венгре яькхача хана даьчуя. ВСРП ЦК-ан Венгерски революционни болхлой-ахаркой правительстваи хьийха а хьийха доттагIлен визитах юкъа яха 1964-ча шера 31-ча марте дена 10-ча апреле кхачалца Венгре хилар делегаци.

Масе мете вежарий Iовдалах Iалаьмате безаме ше тIанийрах, белгалдоах заявлене тIа, советски делегаце даггара баркал йоах Венгерски социалистически болхлой парте Центральни Комитета, Венгерски Халкъа Республика правительствана, дерригача венгерски халкъе.

Делегаце дакъа лаьцар Венгри мукъаьнна 19 шу дуза ди даздеча, промышленни а юртбоахама а предприятешка хилар, социализм хьалъяра даькъе венгерски халкъа карагIдьина керда хIамаш дайвар. Венгре бахача наькъа тайп-тайпарча тIоаний вокалашца вежарашца санна чIоагIача безамца делегаци вIашагIъеттадарах доккха новкъостал хилар шиина мехка халкъашта юкъера доттагIал кхы дIахо а чIоагIдара.

Делегаци цига кхьийкача юкъара гIа советско-венгерски переговораш хилар. ОагIонаш шоайла даганьлар Советски Союзерчеи Венгерски Халкъа Республикерчеи политически а экономически а хьалах, шиина а мехка партейи правительстваши балхах, социализми коммунизми хьалъяра даькъера балха опытах а, хIаьта ишта Советски Союзаи Венгреи юкъера сотрудничество дIахо а масе оагIорахьа дегIайоалларах а.

ВНР партийно-правительственни делегаци дерригача венгерски халкъа цIерах белгалдоаккхар Советски Союза Коммунистически партеи цун ленински Центральни Комитетаги хьалхле а йолаш коммунистически общество хьалъяра даькъе советски халкъа карагIдьина доккхий хIамаш бахьан долаш даггара гIадъяха ше хилар. Советски Союза—иза болча индустриальни пачхьалкхена—доккхий хIамаш карагIдьинад коммунизма материально-техническа база хьалъяра даькъе къахьегамхой вахара хьалторо лакхъяра даькъе, белгалдоах заявлене тIа. Коммунизм хьалъяра даькъе советски халкъа карагIдьина хIамаш исторически лоархIам болаш да, цар адамашта сийрдабоах иразерча кхоаненга боду никъ. Советски болхлой, колхозхой, интеллигенца толамаша дегаш урауттаду венгерски къахьегамхой.

Советски делегаце Iалаьмате чIоагIа тоам а хиннаи белгалдьаккхар политически, экономически, культурни вахара масе даькъе а шийн хьал-торо тоаяра а венгерски халкъа гIордаьна доккхий хIамаш. карагIдьина хилар. Венгерски социалистически болхлой партеи цун Центральни Комитетои кхетамца еча хьалхленца, энтузиазми творчески хьинарахьа а хьокхаш, шоаш лоржача социализма новкъа бIубенна дIабоах Венгерски Халкъа Республика къахьегамхой. Советски нах Iалаьмате чIоагIа гIадбаха ба социализм хьалъяра даькъе венгерски халкъа карагIдьинача хIамашта.

Советски делегаце белгалдаьккхар социализма юкъара законамерносташи мехка хьалли йола бахьхалоцаши вIаши нийса тарьялийтара дарда тIа хьахина пачхьалкхен, партийни, боахама, культурни строительстве венгерски халкъа Iоаль йоккха опыт, из а социализм хьалъяра теорени практикаеи ВСРП а венгерски халкъо а хьаьлхо лоархIамера гаю.

Шин мехка юкъера гIулакхаш масе даькъе а толаме дегIаухаш хилар белгалдоах дIахо заявлене тIа. Экономически вIаши новкъостал дара Совета доазон чура социалистически мехкий сотрудничество кхы а дукхагIа шеръяла еза хьина шиина а оагIонца хетараш цхьаъярра да.

Шиина а оагIоне Iалаьмате чIоагIа дика а хеташ белгалдаьккхар Советски Союзаи Венгерски Халкъа Республикаи юкъера гIулакхаш геттара безамеи вIенача дагареи хилар, социалистически интернационализма, вошалла тохкам бае болча вошалий доттагIлени айкхача сотрудничествон принципий ларда тIа уж дегIаухаш хилар, шиина а мехка овлангарча хьаштанта, ерригача социалистически содружествон хьаштанта машшача из хилар.

ОагIонаша белгалдаьккхар, дуненаи социалистически системан низ дегIабарах, капитализма юкъара кризис тIа-тIа дукхагIа чIоаргъеш хиларах къамий-кортамукъален боцам дегIаахарах, дуненан халкъашта юкъерча пролетариата классеои къовсам чIоагIбаларах социализма, прогресса, машаре ахтув болча вагIорахьа хоалаца хувцаенна капитала мехкаш-кара моаций соотношенеш. Цхьана а лоаргIа ца йоалийташ шиина а мехко лелаеш бола, общественни строй бе-башша йола пачхьалкхени вIаши гIулакхаш а лелаеш машаре яхара ленински принцип цар арахьарча политико лара я. ХIинзарча исторически хьелах ниа адамий хьаштанта, машаре хьаштанте машшара бола цаI мара йоала новкъие, из аттача доккха социализма доккхий низаш кхы дIахо а хьалкхашкахьа дIагIолта.

Социалистически мехкий инициатива бахьан долаш укх тIехьарча хана дукхагIа лар тIа даьккхад дунен халкъашта машара гIулакхаш, кIаьдбенний дунен халкъашта юкъера кхоахам, аьнна заявлене тIа. ХIакхалца хьа карагIдьинараш дIачIоагIдаца а дIахо дегIадоаладаяа а даггарца хилара, дунен халкъашта юкъера кхоахам кIаьдбаларгахьа чIоагIа машар бахьанне лоаттабеча хьовсаме ергала эцаца дIаеттадара хилар цаI хилаш а Советски Союзаи Венгерски Халкъа Республикаи.

Венгерски халкъо кхетадеш да, белгалдоах заявлене тIа, машара халкъий кхерамалеи лоравш йола цертерьяр Советски Союзе хилар.

Машара тIехье, кхамаш шоай

Кемеровски область. Томь-Усински ГРЭС — Кузбассе йоккхагІьерах я. Цун тІешлонхоша дукха ю йоалаш цхьаькха а къахьегама цхьа котало яьккхар. Промышленни ток шлар станце ворхІлагІча блоко. Цун ниб 200 эзар киловатт.

Сурта тІа: Томь-Усински ГРЭС.

А. Кузарина сурт.

ТАСС фотохроника.

МИШТА ЮКЪЕЙОАЛАЕРГЬЯ В. СВЕТЛИЧНЕИ В. ПЕРВИЦКЕИ ТЕХНОЛОГИ

Итташ механизировании звенош я кубански новаторий В. Светличнеи В. Первицкеи методах хьажкІаши шекара свеклаш хьалкхееш. Цу прогрессивни технологе башхалонаш ювцергья вай тахан. Ер беседа хийчъьраш «Сельхозтехника» объединение болхлой ба.

* * *

Юртбоахама производствана интенсификаци ира ца дича даргдоаца цхьа хІама да Іилманиеи дикагІа йолча опытан карагІдаьлнараш массанахьа а шерра юкъеоэилга. Къахьегама оасарла чІоагІа лаккхъара, лаьттанцара йоаккхача продукцега дІадодар чухнахьа даккхара, из продукца ше алсамъяккхара нийса никъ хьахьекхаб лаккхара хьувкъамаш дахарца гІорбаьнача говзанчаша кубански механизатораша Владимир Первицкеи, Владимир Светличнеи.

ХьажкІаш тІехьаьнна дика хьувкъаеш бола мастераш кІезига бац Нохч-ГІалгІай мехка. Хила а йоагІаш къахьегама сийле йолаш я хьажкІаш лелаеча механизаторий Тимошенко Якова, Джамалаев Татий, Мальсагов Османа, Катерманов Овлахаара, иштта кхы дукхавеий цІераш. Цхьабиьла, царех цхьаькха а вац Первицкий Владимира яьнна тайпара дика камаьхал яьнна. Республике эгара хьалхара моттиг яьккхача Кодзоев Бахьаудинга керте латтача хьажкІаш кхееча звенос хІара гектара тІара 67,5 центнер фуалльяьхача хьажкІий кхейир, Первицке бахачул 12-зза дукхагІа хьаьхетам дІабахар цу звенош, хІаьта хьажкІаш Первицке ирел 1,6-зза еагІа хилар цуи. ХІана хилар из? Совхозе кхоачамболлаш хьажкІаш чуьцца машинаш йоллашехь а звенош участка тІара хьажкІаш кара чуэцарах хилар из. Духхьала хьажкІаш кхеерга нов. Кодзоева звенош дІадаха ахча 17,1 эзар сом да, цунах кара деча балхашка дахар — 7895 сом. Нагахьа санна хьажкІаш машинашца чуийцаьларе центнер хьажкІий яккхара 19 минута мара къахьега дезаргдацар, цу центнерага додар 81 кепиг мара хургдацар.

Иштта цу тайпара гІулакх хилийтар Сунженски управлене «Коммунизмага бода никъ» яхача колхоза правлене а. Цо а иштта кара чуэцийтар Тимошенко Яков керте латтача звено хьажкІаш. Уж шаккха а звено Первицкий Владимирца нийсъяла торо йолаш яр, — чакхбаллалца кердача технологех бе безар болх.

Владимир Светличне технологех боля беш 13 механизированни звено кииний вай республике совхка, цхьабиъла, царех цхьаккхе а звено ший хьокхамашка диллача кхыметтел гарга а яхаш гІорвьнача свекла лелаечов. 82 гектар хулаш долча кхай тІа хІара гектара тІара 174 центнер свекла кхейир «Старсюртовский» совхозерча нов. Эльмурзаев керте латтача свекла лелаеча механизированни звенос. Свекла центнер яккхарга дІабаха къаьхегам нов. Светличный волча бахачул кхойттаза дукхагІен свеклага дІабаха мах 2,2-зза безагІеи ба звене.

Свекла кхееча звеноша дукха а тІагІертта а балхаш даьд шоай кхашка, цхьабакъда, дІаьта а керда технологи телхаьнй цар. ГІулакх мишта дар аьлча, гербицидаш, прямоточни комбайнаш, свекла цІенъю устройство а йолаш свекла тІайотта механизамаш хиннац механизированни звеношка. Из бахьан долаш мара балхаш дапза ца йоалаш, дІадодар соддалийтанза ца йоалаш лиший уж звенош.

ЗВЕНОШКА ТЕХНИКА ДІАЯЛАР

Нов. Первицке технологех лаккхара хьажкІий къуакъамаш дахара оарцагІъяьнна 60 звенош, нов. Светличне технологех шекара свекла кхее оарцагІъяьнна 18 звенош я вай республикерча колхозашкеи совхозашкеи. Кубанерча илаташ кхедерий никъ хьаллаьцараша деккхар тІанйцад 14 эзар гектарах хІаране тІара 40—80 центнер хьажкІий яккхеи 1947 гектарах хІаране тІара 250—300 центнер шекара свекла яккхеи. Уж лаккхара деккхараш кхоачандара мел эша хьалаш долаш да. Механизировании звенош Іалагію машиний йизаача комплектаца, эшшача боарамах удобренешца, ядохимикаташца, гербицидашца.

Комплексно механизировании звеношка 70 гектарагара 210 гектарага кхачталца шекара свекла дІайийна кхаш да. 70 гектар свекла лелаеш йолча звенос болх беш хургья ер машинаш:

Трактор МТЗ-50, МТЗ-50ПЛ	— 2
Культиватор 2КРН-2,8	— 1
Хий чудетта каткаш а йоаххаш йола сеялка-культиватор-растениепитатель	— 1
Сетчати макхаш-скребнаш	— 3
КС-3 е СКН-2 яха свеклокомбайн	— 1
Свекла цІенъю устройство а йоаллаш йола свекла йоттарг	— 1
Готтача гусеницай комплект а йолаш йола Т-75 яха трактор	— 1
Тракторни гІудалкхаш	— 2
Дискови лущильник	— 1
Нух-лущильник ППЛ5-25	— 1
Опыливатель ОПС-30Б	— 1
Опрыскиватель ОНГ-ВИМ е ГАН-8	— 1
РПТУ-2М яха кхолоаржадерг	— 1
Универсальни сцепка	— 1
Макхаш-шлейфаш	— 5
Райборонкаш	— 12

Технологех цхьан кІезигача юкъагІа эша кхыйола машинаш боххамгара хьайоалаю.

Ялата лаьрхІа 200 гектара тІа хьажкІаш кхееш йолча хьажкІаш лелаеча звено болх беш хургья укх тайпара машинаши оатхала ши.

Гусеничи трактораш	— 2
Пропашни трактораш	— 2
Квадратно-гнездовой сеялкаш	— 2
КПН-4 яха культиватораш	— 2
КРН-4,2 яха культивятораш	— 2
Оасар деча макхалгий комплекташ	— 2
Силосни комбайн (нагахьа санна звено дІайийна цу тайпара хьажкІаш деле)	— 1
ЖКН-2,6 яха жатка а йоаллаш (хьажкІаш фуальяхара) йола СК-4 яха шиъшегІа лела комбайн	— 1
ККХ-3 яха хьажкІаш чуэца комбайнаш	— 2
Дискови лущильник	— 1
Лемешни лущильникаш	— 2
ТІехьатосса нохараш	— 3
Юкъерча макхай комплектца макхаш дуьзаш йола сцепка	— 1
Гербицидно-аминачни машини	— 1
Кходоаржадергаш	— 2
Тракторни гІудалкхаш	— 4

300—400 а кхы дукхагІа а гектараш хьажкІаш лелаеш хургья цхьайола звенош. Лелаеча лаьттанга хьежжа соайоах царга дІакхоача машинаш а. Шоашкарча техникех бІарччача шера бизза пайда эцар духьа керттерча культурал совнагІа кхыйола культураш а лелаю механизированни звеноша: гидуарташ, горох, силосе лаьрхІа хьажкІаш, шоалгІа юв культураш, гурахьа юа культураш. Масала, «Дружба» яхача совхозерча нов. Слюсарев керте латтача звенос лелаеш я шекара свекла — 70 гектар, хьажкІаш — 188 гектар, мукх — 300 гектар, кІа — 400 гектар. Звеноца 4 механизатор ва. Трактораш а царца мел эша машинаш а я звенога.

Февраль беттеи март беттеи Социалистически Къахьегама Турпалаш Светличныйи Первицкийи болча баха хиннаб Шаьла, Урус-Мартана, Ньысарен, Сунженски управленей механизатораш. Дукххача маьхера опыт Іомаа ъ а, чІоагІа хьнаро кхашна къахьегаш ба уж хІанз.

Масала, свекла дІае геттара дика тоаь зіьбь кийчъьй нов. Эльмурзаев керте латтача звенос хІара гектарага дІакхачийтай 20 тонн органически 1,5 центнер минеральни удобренеш. Звенос хІаналехьа а цамцадаьккхад оахам, макхаш а даьха дІакъайлай тІоадал. Иштта цу тайпара балхаш деш я кхыйола звенош а.

ТЕХНОЛОГИЧЕСКИ КАРТА

Соахка баьча балха хьисап дича тешшаме хьегучадоал дукхахьеша керда техникеи технологи Іомаль ца хилар, агротехника лоархІамера дукхха гІулакхаш кхоачашдаь ца хилар, из бахьан долаш кера балхаш даиза ца балар. Комплексни механизаце звенош хьаьро дІадех ховдамболлаш болх вІаштІехьбоаккхилга.

Эгара хьалха хІара звенона хилаиза даргдоацаш да лаьттан-климатически хьалий, кхашка хулача оасара, цунах доахкача кхыча айпий, йоачай дукхала-кІезигала, иштта кхыча хІамай лоархІам а беш оттадь технологически карта. Технологически карташ тІа хьахьокх еррига операцеш чакхйоахилга, балха оамал, агрегата состав, хьега деза къан дІахийта еза средствашн.

Соахка гуррахье а оттадь хила дезаш а лаьтта ахаргара дензі дІахо мел долла деррига балхаш чулоацаш хила дезаш а дар карташ.

Лущени. ХьалхагІа цига хиина культураш чуийца ма яьлла я, шекара свекла дІаюоча кхай тІа лущени ю макха а боаккхаш. ТоІаденначеи оалаш дарже тайпа оасар дукха долчеи лаьтташ тІа 12—14 сантиметр кІоарга лущени ю лемешни лущильникашца. Кхыча лаьтташ тІа — дискови лущильникашца.

Удобренеш лаьттанга дІахачийтар. КІоаргача оахама кІал укх боарамагІа йохийт удобренеш хІара гектара тІа: органически удобренеш — 15—20 тонн, минеральни — 7—9 центнер. Эгара пайдаьагІа да уж удобренеш вІашагІа а беш, органо-минеральни смеса хьисапе лаьттанга дІакхоачийташ хилча.

КІоарга оахам. Пхьдарч а йоаххаш долча нохарацца 28—32 сантиметр кІоарга ду из оахам, хІаьта гумусин горизонт кІезигагІа йолча лаьттаьшка—цул кІоаргалга хьежжа йоагІача тайпара оахама тІера горизонт цамцаяккхарца цхьана лаьтта тоІа а деш. Лаьттанца тІоадал Іоарра а оасарца къовсам лоаттабара а новкъостал ду кІоарга оахам даро. Оасара хьалтІахьарга а йоахаш хиларга а хьежжа макхаш е культиваци яьккха тоаду юхьанца дaь оахам.

БІаьстан юххье лаьтта цамцадаккхар. Лаьттанцара тІоадал дІа ца ялийтар духьа бІаьстан юххье макхашцеи шлефашцеи кхай дІоаххала шоаза чакхбоаккхаш цамцабоаккх лаьттан тІехнахьара тІоа. ШозлагІа цамцадоаккхилга ротационни целеш, шлейфехи, хІамаш дІаюош доахача макхаеи латтача агрегатца де мегаргда.

Гербицидаш тохилга. Царех хьабоала пайда сообаккхар духьа хІамаш дІовлехьа еш йола культиваци илехьа е макха баккхалехьа оприскивателца кхай тІа дІатоха еза гербицидаш (ОНГ-ВИМ яхача штанговн оприскивателца е ГАИ-8 яхача гербицидно-аммиачни машинаца). Укх боарамах тоха еза уж хІара гектара тІа: дихлоральмочевина — 20 килограмм, трихлорацетата натри — 13—14 килограмм.

ХІамаш дІаелехьа лаьтта кийчдар. Фу лаьтта кІал дахийтара а из лерттІа хьалтІадалийтара а 6—8 сантиметр кІоарга цамцадаккха деза лаьтта хІамаш дІаелехьа. Нагахьа санна дІайийнача хІамашта зенаш деш йола садоахка хІамилгаш лета лаьтта дале, хІамаш дІаелехьа лаьтта кийчдеча хана, хІара гектара 40—60 килограмм кхоачаш тиъьа пхиъ процент йола гексахлоран тоха еза лаьттах. ХІамаш дІаюоча хана удобренеех дІа а еш тоха мегаргья ядохимикат хІара гектара тІа 10—12 килограмм 12-процентни е 5—6 килограмм 25-процентни гексахлоран кхоачаргйолаш.

ХІамаш дІаер. ХьалтІаьнначa свеклана гІулакх деча хана кара къахьега дезаш ца хилийтар духьа геттара дика фу дІадувча СКРН-12Б яхача сеялкаш катокаш йолча агрегатах йийза калибровани фу а душ дІае еза свекла. ТІадоалаш хиларга а фуна абсолютни дозалга а хьежжа, гектара тІа 6—12 килограмм дІаде деза фу. Гранозон е меркуран теха хила деза фу (фуна центнера 400 грамм тохаш е фуна центнера 600 грамм ТМТД). хІаьта иштта ПУ-3 е ПУ-1 яхача машинашца полимикроудобреней дом теха а хила деза дІадуа фу. Свекла дІаерца цхьана мугІарашта хІал йохийт минеральни удобреней смесь — гектара тІа 1,5—2,5 центнер кхоачаргйолаш. 3—5 сантиметр кІоарга де деза фу дІа. Геттара лоархІаме ду мугІарашта юкъера юкъ цхьан боарамах хулийтилга, цо торо хулийт шекара свеклана гІулакх деш а из чуэцаш а машинашка оасаре бола байта.

ЮРТА БОАХАМА ЗЕНАШ ДЕЧА САДОАХКАЧА ХІАМАШЦЕИ ЛАЗАРАШЦЕИ ЛОАТТАБУ КЪОВСАМ

КІезигача боарамагІа фу а дуаш шекара свекла дІайийнача хана из дика хьуркъаргхилара бола тешам ба цунна зе деш йолча садоахкача хІамашна ший ханнаьха къовсам оттабар. Уххаза бокха лоархІам болаш да профилактически гІулакхаш. БІаьсти, лаьтта лоасара дахачул тІехьагІа, свекла кхашта гонахьара хьуна оасилгаш (800—1000 метр радиус йолаш) цІенде деза петарех а, Іолийгача тІанех а, оасарех а. Йоахъ а плийта цІи теха йоагае еза уж хІамаш. Шекара свекла хьалтІаялалехьа цу кхашта хьатІаоттача участкаштеи (100—150 метр шорал долаш) кхайна 1 километр гаьна даллалца хьуна оасилгаштеи гексахлорана 12-процентни дуст тоха деза гектара 35 килограмм кхоачаргйолча боараме. Из дІатоха ОПС-30В яхача опыливателца. Свекла хьалтІаьнна шаьрьелча, цунна эгара дукхагІа цхераме йола садоахка хІамаш (свеклах лата долгоносикаш, тайп-тайпара чоапилгаш, иштта кхыараш) йоаяр духьа духхьашха цхьатерра чакхйоахихаш опылени ю гексахлорана 12-процентни дустаца, цхьабакъда, из хІанз гектара тІа 30 килограмм кхоачаргйолча боараме тох.

СВЕКЛАНА ДУ ГІУЛАКХ

Из хьалхила доладеннача юххье оасар лохадара а оахам тІа лоацабенна тІера тІоа бохабара а свекла хьалтІаялалехьа 3—4 ди хьалхагІа мугІарашта ахорагІа макха баккха беза.

Свекла лордаш хьалтІаьннача тІехьагІа мугІарашта лхорагІа БСП-4 яха сетчати макха-скребница а баьккха деррига лаьтта цамцадоаккх. Свекла ниилхал-листал кийсдара а оасар дохадара а деш да из. ХьалхагІа макха баьккхачул тІехьагІа 4—5 ди даьлча шоалагІа боаккх сетчати макха (мугІарашкахьарча лостамах 30—45 градус са а беш кхайна зуло боакхх из макха). Листал-ниилхал боаррамагІа долча хана (метр дІоахал тІа 24—25 гурматилг) лхорагІа а зуло а сетчати макха баьккхачул тІехьагІа 70—90 эзар оала юхебиса беза гектара тІа. цар йиш хулийт дика хьийкъа свекла хьалкхее. Дагакхеба деза, макхах-скребницах дика пайда боал из трактора нийса тІехьабийзо хилча. Свекла ниилхьаш боаккхача макхах-скребницах эгара дукхагІа пайда баккхе йиш я дІалуьзача гІовра кхоллагІца е йаллагІча чІугах макха-скребница тессача (бодача оагІорахьара аьрдехьара).

Макха-скребнице шоалагІа баьккхачул тІехьагІа 5—6 ди даьлча эгара хьалха кхай дІоахалашка 6—9 сантиметр кІоаргал а долаш цамцадаккха деза мугІарашта юкъера лаьтта. ВорхІ ди даьлча 10—12 сантиметр кІоарга а кхоачийташ подкормка ю. ШоалагІа еш йола подкормка 15 сантиметр кІоарга ю мугІараш вІашкаотта доладенначa шахье. Подкормика массаза е еза а малагІа тайпа удобренеш етта еза а хІара боахамерча гІулакхашка хьежжа агрономаша къоастаду.

СВЕКЛА МЕХАНИЗИРОВАНИИ ЧУЭЦАР

Боахама транспортни средствай кхоачам хиларга хьежжа укх тайпара хила йиш я свекла чуэцалга: комбайна тІера йоаллашехь свекла приемни пункте дІа а яхуьйаш поточни способах, свекла кхай йистошка дІа а узаш кагатирования а еш перевалочни способах, бункерни способа.

Свекла чуэц теребильни тина йолча СК-3 яхача кхаь мугІара комбайнаца, хьалхагІа тІера лордаш дІа а теладш свекла чуэцаш йолча СКН-2МП яхача шин мугІара комбайнаца. Перевалочни способах свекла чуэцаш хилча свекла цІенъю устройство а йоаллаш йолча свеклопогрузчикашца тІайотт уж.

Комплексни механизаце звеной болх вІаштІехьбоаккхилга чІоагІа хьисапаца, гІулакх кІоарга довзаш, техниках, удобренеех, гербицидах, баьцовгІаш лорееш йолча химически средствашех кхетамца пайда а эцаш де дезаш гІулакх да. Цулуьхьа диеза даргдоаца хІама да, алхха дика технологически карта оттадарах кхоачам ца белга, керттердар да звеной беррига членаш геттара шаьра из карта довзаш хулийталга.

* * *

Из культура дІаюош долча деррига лаьттах 13 процент долча лаьтта шекара свекла кхееш хургба В. Светличне никъ хьаллаьцараш. Цар хьалкхеергья 480 эзар центнер гаргга шекара свекла — ерригача чуэцарех дикьлагІа дакъа. 1963-ча шера шекара свекла центнер хьалкхеерга 4 сага-сахьат дазар юкъера лаьрхІача совхозашка. Иззал ка йоаеш хилча 480 эзар центнер свекла кьолкхеерга 1,9 миллион сага-сахьат дайийта дезаргдар. ХІаьта В. Светличне хьокхамешна дІатІаидаьнача 66,7 эзар сага-сахьат мара доалергдац механизировании звеноша. 1,8 миллион сахьат балха да кхоергья. Центнер свекла кхеерга дІададар 50 кепигага кхоачадеш чухнахьа даккхара чотах (1963-ча шера юкъера лаьрхІача совхозашка свекла центнерга шийга дІададаш хиннар 2 сом 40 кепиг да) звеноша кходергда 850 эзар сом гаргга ахча.

В. Первицке технологех лелаергйола хьажкІаш 14 эзар гектар хургья. Механизировании звеноша деккар тІанйцад 700 эзар центнер ялат дакха, аьнна. 1963-ча шера хьажкІий центнер яккхарга 6 сага-сахьат дахар совхозашка. Иззал за йоаеш хилча 700 эзар центнер хьажкІаш кхеерга 4,2 миллион сага-сахьат доаде деваргдар. Механизировании звеношка лоедама хІама ца оаш тхьозза кІезигагІа хургба дІабодаш бола къаьхегам, 4 миллион сахьат гаргга балха да кхоергья. ДІадодар чухнахьа даккхара чотах алхха механизировании звеноша а 2,1 миллион сом ахча кходергда.

Уж лоархІамаш бокъонца кхоачаш хилийтара чуйнна болх бе беза хІара звенос, йизза йоаккхеш, бокъонца доал деш пайда ца бера материальни средствашех техникаи, цхьаькха хІама лоарзагІа ца доалийташ диеза кхоачашде деза кердача технологи дІаделараш.

БОЛХ ТОАЛУШ БОАГІА

Укх тІеххьорча хана «Ленина никъ» яхача колхозе дика лел политмассови болх. Уххаза нах дика дІакхетабу декабрьски февральски Пленумай решенеех.

Колхоза партийни организаце (секретарь нов. Татиев М.) чІоагІа теркo тІайохийт бахача наха юкъе беча кхетама балха. Колхозхой дукхагІа вІашагІкхетача общественни моттигашка хьалтеха КПСС ЦК декабрьски февральски Пленумий решенеех лаьца, семилетка яхлагІа шу толамца чакхдаккхара, юртбоахама продукташ дукхагІа а дагерІа а яхара колхозхой тІакьехаш доля плакаташи лозунгаши доахк.

Ия болх беча чІоагІа дакъа лоац агитатораша, культура ЦІей директора Хильдехроев Заудина, инструктора Гайтукиев Махьмада. Цар шин хан-ханнахьа арахеш пенгазет. Цун тхаьлагІа номер хІанз араяьннай. Цу тІа дуаш колхозан толамаш а кхоачамбоацараш а.

Колхозе ІомаІо Пленумай решенеш. Колхоза председатель волча Шадиев Суламбика КПСС ЦК февральски Пленума итогех лаьца шоаза лекци йийшай колхозе. Ше деьча къамаьлаца Суламбика чІоагІа белгалдаьккхар колхоз сенца вІаьхий хургья, дІахо йодача хана колхоза экономика лакхъяр дийцар, чІоагІа раьза бар лекцешта колхозхой.

Хоза тоаль я МТФ-ера цІе уголок. Уххаза да газеташ, журналаш, кхыйола пособеш. Уж цига хьаьхуь агитатораша Хашиев Іаддал-Карама, Точиев Махьмада. Цар шоаза беседаш яьй МТФ-е декабрьски а февральски а Пленумай решенеех лаьца. Гуча хьалтеха доаж доаркай социалистически деккараш, шура яккхара плаш. ХІара 10 дийнахь шурий ктогаш ю. Фермерча доаркаша вІашин социалистически яхь лоаттаю, яхье хьалха латт доярка Беснева ПаьтІамат. Цуна цІе вымпел енкай март бетта дукха шура яккхарах. ПаьтІамата март бетта 14 Іаттагара 1537 килограмм шура яьккхар, план 1325 килограмм мара йоацача. Цунца яхье яьннай Чапиева Лида. Лида апрель бетта хьалхле шикха лерхІаш я. Из кхоачашде торонаш я цун.

Ферма заведующи волча Арапханов ИбрахІима йоах, фермера гІулакх укх шера дикагІа лел, тха ферма дукхагІа шура яьккхай 1964 шера хьалхарча квартале совхза шу хапачул, вошта аьлча 2024 килограмм дукхагІа. Партхабинета заведующи йоала Варахоева Лидас а библиотекарь йолча Омельчук Нинас а дика новкъостал ду политмассови болх тоабара. Цар доноакашта «Дынах доала ле», «Ислами кхалсаги» яха лекцеш йийшай, беседаш ю кердача хоамех лаьца.

Колхоза партийни организаце дика кхетаду колхозхой политически кхетам лакхбарга хьежжа хургдолга цар балха тІехь доала толамаш.

Т. ХАШИЕВ,
Сунженски производственни парткома идеологически отдела инструктор.

Шортта дулх

Укх шера хьалхарча квартале доккхий толамаш дахьад «Алханчуртский» совхоза Е. Колоева кулгалдеча хьакхарч кхоабача ферма болхлой коллективо.

Дика йорстаь дулха лаьрхІа пачхахьалкхенна дІаеннай хІаране 80—90 килограмм озаш йола 2000 хьакха.

Планах 75 тонн дулх пачхахьалкхенна дІадала дезача дІоденнад 120 тонн дулх. Вошта аьлча, 160 процент кхоачашъяьй квартальни план.

Пачхахьалкхенна дулх дІадалара шера план кхоачашъяра чуоттаь кхоабаш 5000 хьакха я ферме. Мая сийна къахьегама соагІаташна, къа бахара 1000 хьакха дулха дІачуяла лаьрхІад хьакхарчаш лелабараша.

Юкъкъера лаьрхІача дийнахьбуе хІара хьакхийна 520 грамм дулх тІакхет план 490 грамм мара йоацача. Хьайбашта лерттІа Іупал дар а уж ххабар а бахьан долаш доах уж толамаш.

Ферма коллективо дикагІа лоархІаш ба Федотов Александр, Форова Анна, Кубиева Владимир, Гончарова Дарья. 500 хьакха лелаю царех хІарагІ.

Т. АУШЕВ.

лоІама хилийтара тІехьа, халкъашта юкъерча доттагІалла тІехьа къовсам лоаттабеча миллионаш болча наха шоай керттера чІоагІале лерхІар, шоай дикагІа вола цхьоагІонхо лерхІар Советски Союз а. Укх тІеххьарча шерашка империалисташа цхьа мо дукххара а кризисаш уттаньяле а, дунен керда тІом ца хилийта цунна магар бахьан долаш адамаша эгара хьалха дамбе беш ер Советски Союз я.

Советски халкъо чІоагІа дамбу машар ца бохийтара тІехьа. социалистически содружества межцаш цхьа барт болаши кхотадоиий кулга чІоагІдара тІехьа лоаттабеча къовсаме ВНР-о хьежача кхьи, белгалдоах заявлене тІа.

Белгалдоах, дунен халкъашта юкъера кхоккам кІаьдбарга диллача. ІалІьмате боккхача лоархІаме да пачхахьалкхенаша масеана а деррига а гера дІадаккхара хьаьнкъа договор оттадар. Гера дІадаккхара гІулакха йолча Женевски совещанена хьалхашка латта деккар кхоачашдара дика лард я цу деша хьакъехьара Советски Союза предложенеш. Шиина а оагІоно белгалдаккханза даргдоацеш лерхІ атмосфере, космосе, хиа кІалха ядерни герзашта тохкамаш делга соцадара хьакъехьа Договор дар боккхача лоархІаме хилар а, хІаьта иштта ядерни герз тІадола объекташ космосе ца яхара хьакъехьа СССР-ен США-ен шоашта юкъе баь барт лоархІаме хилар а. Венгерски оагІоно тІехдаьнна доккха маІан долаш лерхІ довзонийн территориальни къовсамаш машаре къестадара хьакъехьара Н. С. Хрущева послани.

ХьалхагІа а санна, Советски Союзаи Венгерски Халкъа Республикаи хет, белгалдаьккхад заявлене тІа дІахо, Варшавски Договора членаш йолчеи НАТО членаш йолчеи пачхахьалкхенашта юкъе вІашин латарг ца хилара хьакъехьа договораш дича кердача тІемах бола кхерам дикка кІезиглургбар, дунен тІара капхкаш дІахо а кІаьдлургбар, аьнна. Дунен халкъашта юкъерча кхокама эгара цхерамегІерча моттигашкара цІераш йовелга да хІанз эгара лоархІамегІара дар. Цунах дотта заявлене тІа белгалдаьккхад дунен шоллагІча тІемах юкедисараш дІадаккхина а суверенни йолча шиина германски пачхахьалкхенна машара договораш даиза а дарг ца хилар.

ОагІонаша дІакхайкадаьд шоаш хоадамболлаш турпалерча кубански халкъа гадоаккхащи Куба Республика йовзаш йола пхи пункт йизза хьаллоацаши хилар. Шиина оагІоно белгалдаьккхар Къулбехьарча Вьетнама халкъашца дог-уйла долаш шоаш хилар, цар хоадамболлаш харцахьа лаьрхІар американски империалисташа ньулбехьенвьетнамски бакаркошта дукьала лелабу тІом. Советски Союзои Венгреи харцхо наха гоама йола колониальни режим Африкански континента тІара цІенъяь дІаяккхара кончъарленаш яргаьа лостаьв йола империалистически пачхахьалкхений политика. Советски Союзои Венгреи хьаллоацц шин суверенитета территориальни бІарчали Іалашдара Кипра халкъ законехьа тІакхуьш хилар.

Шиина оагІоно реалистически политика акт а лоархІаш, из шитта хиларах тарра, могаду Китайски Халкъа Республикаи Французски Республикаи юкъе дипломатически гІуллакхаш оттар. ОагІонаша юха а дІакхайкаду Къамий ВІашагІкхийттача Организацера КНР-а законехьа бокъонаш юхаметтаоттаяраш. Тайвань яхача гІайрен тІара американски бІу цІенбаь дІабаккхараи ходамболлаш шоаш тІехьа хилар. ОагІонаша иштта хьаллоац нийсхоица а доагІаш Къулбехьен Кореера США бІу дІабаккхара хьакъехьен демократически цхьаьаца Кореа машаре вІашагІкхетара хьакъехьен корейски халкъо а КНДР правительства а дІадехар.

Советски Союза Коммунистически партеи Венгерски социалистически болхлой партеи викалаша шоайла информацеш елар шоай партеи балха хьакъехьа, шин партена юкъера вошаллий гІулакхаш кхы дІахо а шердара йолча торонашка а хьежар уж. Цар дика а кхетам белгалдаьккхар уж гІулакхаш 1963-ча шера венгерски партийно-правительственни делегаци Советски Союзе хиначa хана дена кхы дІахо а догІалехье хилар. Шин парте викалаша белгалдаьккхар дунен халкъашта юкъерча коммунистически болхлойи болама деррига лоархІамерча дешаех шиина а партена кетараш диза цхьатара хилар.

Шиина парте мяа а белгалдаьккхар 1957-чеи 1960-чеи шерашка хиннача коммунистически болхлойи партей викалий Московски совещанеша тІанйцача документий анализи выводаши нийса хилар, цар дІакхайкаду шоай беррига болх цу документий ларда тІа шоаш беш хилар.

Дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама керттерча принципашка хьежжа шиина парте дІахо йодача хана а цІаккха а тоам хургбоаца къовсам лелабергба марксизмаца-ленинизмаца тарьяла йиш йоацача коммунистически болхлойи болама барт-цхьоагІоина цхерац тусача, цуь революционци къовсам юхабеттача ревизионизманеи, догматизманеи, сектантствица духхьала. ХІанзарча хьалех марксистко-ленински партеи лоархІамерга деккар лерхІ шиина парте дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама барт-цхьоагІо чІоагІьяра тІехьа, социализми коммунизми бахьенце лоаттабеча къовсама гІулакха докха зе деш болча Китая Коммунистически парте кулгалхоша беча барт эгІабара балха духьала къовсам лоаттабелгах. Советски Союза Коммунистически партеи Венгерски социалистически болхлой партеи эгара хоадамегІарча тайпара харцахьа лоархІ, хабаращца марксизманеи-ленинизманеи тешаме да тхо, яхаш, кьар а луш, ультрареволюционни «аьрдехьарча» дешашца шоай вулаш болх къайла а кхуьйаш, хІахарарча этаперчи дунен коммунистически болама кертарча теоретически политически установкашта атакаш еш болча китайски кулгалхоша лелабу фракционни болх.

Венгерски социалистически болхлой парте чІоагІа тоам а лаица белгалдоахк, аьнад заявлене тІа, чІоагІане чІоагІа сатохаш, еж ца луш Советски Союза Коммунистически парти хилар, гуччаьара полемика совнара, социалистически содружествои дунен халкъашта юкъера коммунистически болами кхотабенна хулга чІоагІдара цо чІоагІа къахьийга хилар. Советски Союза Коммунистически парте боккхачa маьже лерхІ, белгалдаьккхад заявлене тІа, марксизма-ленинизма принципаш тІара ца вІарa даьке дунен коммунистически болама барт-цхьоагІо чІоагІъяр духьа лоаттабеча къовсаме ВСРП-е чІоагІеи лоарзагІа ца йоаллашo йола позици. ХІана эттача хьалез Советски Союза Коммунистически партеи Венгерски социалистически болхлой партеи хоадамболлаш юкъатохаиза даргдоацаш лерхІ китайски кулгалхой антиленински концепцеши барт бохабеш леладу гІулакхаши. Шиина парте дІахо йодача хана а калданза къовсам лоаттабергба деррига социалистически мехкаш кхотадара тІехьа марксизма-ленинизмаи пролетарски интернационализмаи принципий ларда тІа дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама барт-цхьоагІо чІоагІъяра тІехьа.

Венгерски социалистически болхлой парте боккха мах бу, аьнад заявлене тІа, социализми коммунизми хьалъяра даькъе Советски Союза Коммунистически парте Іоаьнча революционни къовсама опыта, ВСРП-ана а венгерски халкъа а боккха лоархІам болаш лерхІ цо из опыт Іомаелгеи юкъейоалаелгеи. Дунен халкъашта юкъера болхлой болам укх тІеххьарча шерашка ІалІьмате чІоагІа йобаларо тешал ду Советски Союза Коммунистически парте идеологически болх, цу балха итогаш яь йола КПСС XX-гІеи XXII-гІеи съездаш ерригача коммунистически партешта а боккхача лоархІаме хилара.

Советски Союза партийно-правительственни делегаце визитнига вІашн дагабалари бахьан долаш, аьнад тІеххьара а заявлене тІа, кхы а дукхагІа чІоагІделар Советски Социалистически Республикай Союзеи Венгерски Халкъа Республикаи халкъашта юкъера доттагІлеи гІулакхаши вошаллий сотрудничествои, кхы а дукхагІа чІоагІьелар марксизма-ленинизма, пролетарски интернационализма цІаккха а лоарзагІа ярбоацача принципий ларда тІара Советски Союза Коммунистически партеи Венгерски социалистически болхлой партеи барт-цхьоагІо а уж кхотаенна хулга а.

Цхьана эьаа заявленена кулгаш ядаьд КПСС Центральни Комитета хьалхарча секретара, СССР Министрий Совета Председатела Н. С. Хрущевеи ВСРП Центральни Комитета хьалхарча секретара, Венгерски революционни болхлой-ахархой правительства председатела Янош Кадареи.

КХАЬ ХАНАРА НАХ ВІАШАГІКХЕТАР

Дукха ха йоьццаш Грозне № 49 йолчу юккъерчу дешара школе хилар цхьа моллагІа йоьцу сайре. Цига баьккхабар цу школа лаккхерчу классашкарча дешархоша производственни говзаллаш Іомаечу Грозне станце локомотивни депора дукха боллхой. ВорхІ шу да школе депон цхьа коллектив санна вІашни гІулакхаш долаш хьайоагІа.

Президиуме хержабар депо чІоаггІа лоархІаш бола нах, коммунистически къахьегама ударникаш, дешархошта говзаллаш Іомаю мастераш, партийни, профсоюзни, комсомольски организацей викалаш.

Школа завуча производственни дешарах доклад яьчул тІехьагІа, къамаьл де дош эц 10-ча классе дешаш йолчу Солопова Галинас.

— Школе хьехаш йола профессеш тхоашта йовзийтачул тІехьагІа, соьца безабелар токара болх. ХІанз къаьстта станок а енна се токара болх беш я со. Тхо, дешархой, чІоагІа раьза да тхоашта балха говзаллаш Іомаьча механически цеха коллективана.

— 1920 шера укх школе деша ваьгІар со, — аьлар машиниста Нохч - ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета депутата нов. Безлепкина. — Хала ха яр из. Со шоах хьог. Ираз долча замах дах вай. ХьатІахкувш йола тІехье дийша, говзал йолаш, вахар доьзаш, укахцІена хилара чІоагІа йовкхо ю партен правительстван.

Дешархошта производственни говзал Іомаечу мастере тепловозни цеха инженера И. К. Зиброва дийнар бераша мел чІоагІа безам болаш Іомаю балха говзалаш. Дукха дешархой ба, аьлар цо, теории практикех дика ховш а уж вІашш дуьззаш а. Дукха а безаш болх беш ба 11-ча классера дешархой Потехкин Леня, Латышев Витя, Кулаков Леня, кхыбараш. Школа йистеяьккхачул тІехьагІа локомотивни депо болх бергболаш совцара тІахьийхар цо дешархой.

Локомотивни депо начальника нов. А. Д. Костенко бокхха мах бир производственни план кхоачашьеча шоаш беча балхаца школа дешархоша даьча новкъостала. Школа йистеяьккхачул тІехьагІа тхо долча болх бе Іе безам бола саг чІоагІа раьза хинна тІаьццаргва оаха, йоахар цо.

Къамаьлеш даь баьккхачул тІехьагІа, хьехархочо С. Ф. Репновас гулбеннараштa йийшар дешархоша В. Константинова, Е. Безлепкина, кхычар шоашта дукха безача шоай производственни мастерех яьзаь стихаш.

Профсоюзни обкома викало нов. П. Т. Бадюкова дешархошта производственни говзалаш Іомаеш, коммунистически къахьегама кхетам луш дика болх баьча локомотивни мастерашта профсоюзни обкома Сийлен грамоташ елар. ХІаьта школа комсомольски комитетон дирекцен дикагІа болча дешархошта совгІатеш а Сийлен грамоташ а елар.

ВЛКСМ Октябрьски райкома секретара нов. В. Городова райкома Сийлен грамоташ елар школа общественни вахаре юкъе дика дакъа лоаццаш, производственни толамаш доахаш хьабоагІача дикагІча комсомольцашта.

Цул тІехьагІа дешархоша гулбеннараштa художественни самодеятельноста концерт оттаьйр.

А. МКРТЫЧАН,
№ 49 йолча школа производственни дешар Іомадара завуч.

Сцена тІа—художественни самодеятельность

Укх деношка Урус-Мартана къахьегамхоша хьалдизар района культура ЦІа. Района агитбригадай выступленешка хьажа баьккхабар уж. Шорттига хьеллалу занавес. Шии мугІарагІа сцена тІа латт агитбригадай доакъашхой. Юрта боахама интенсификаци ярах баянапа тІехьа а оалаш дика аьлар района культура ЦІен агитбригадо илли.

Духхьал программа хьалхарча номеро а хьехьоих агитбригадаш уйла тІаихийта хьажарга кийчъеннилга.

Шоай программаца цар дувц йоккхий планаш кхоачашьеш боаллеча вай мехка, цун сий долча къонгех, мехкарех. Тахканарча нраьерча вахарах я хоро аьнна «Къахьегама марш».

Гими локх агитбригада членаша. Республика дикагІа волча механизатора Катерманов Оалхазара хетаяь я из. Цу гимна дешаш а музыка а моттигерча автора нов. Цугаева я. ЧІоагІа сакъердам болаш а гулбеннараша безаме тІаьццаш а яр моттигера интермеди. Района кулгалхошта критика еш яр из. Программе къаьстта хьахьекхай ашарий а халхара а искусство.

ДоаттІача бесса а оай южийташ а аьлар «Гаьнарча йоІага» яха илли маІача ваьхе триос. Тайп-тайпара ашараш лекхар моттигерча хьехархочо нов. Гучигова. Халхараштa юкъе къаьстта белгалдаккха деза маІача ваьха груннас даь «КІантий» халхар. Хореографически кийса, бокъонца дир из халхар Урус-Мартана культура ЦІен агитбригада.

Цул тІехьагІа сцена тІа боал техникаш. Программаца къаьстта белгальяккха езаш я техникаша вІашагІъелла струнни оркестр, «Сатирически йоккха топ» яьнна яь выступлени. Юхейса номераш чулоацам пайдене боацаш, дика кийчъянза яр. Къаьстта белгал ца даьккхача дергдац Гехерча культура ЦІен кулгалхоша самодеятельни артистий костюмаш дерттІа вІашгІехьъяхара йоахо ца яр. ХІара номера уйла а яь кийчъьяц техникаша шоай программа. Из гуш да цхьадела иллеш оалеча хана дешаш ца ховш, халхар дача кийса ца деш хиларца.

СаьмаІушкарча художественни самодеятельноста коллективах програме белгаллакхе дезаш цхьа хІама да—дукха ба дакъа лоаццаш вайнаьха мехкарий. Хоза костюмаш тІа а юхаш дика ду цар нохчий мехкарий халхар, безамца доах иллеш. СаьмаІушкарче самодеятельни артисташта методически новкъостал дича цох дика самодеятельни коллектив хургъяр.

ХІанз керда хьожаваьча культура отдела заведующе нов. Дарчиева цу гІулакха йоаттІаш йола уйла а яь из болх тоабе беза.

С. ГУЛИЕВ,
республика халкъа творчества ЦІен вешалгІа вола методист.

Массаза а дукха нах хул СаьмаІушкарча юрта библиотека дешара зале. Цхьабараш боагІа шоаш дийша даьккха книжка кхычунца хувца, цхьабараш — керда газеташ, журналаш деша.

Укхаза ух механизатораш, доярхаш, юрта интеллигенцех бола нах. Дика йовз юртарча наха библиотекарь Узуева Саа. Цунна дика бовз ше йолча уха нах, царна малагІча фу эш, малагІа литература хьанна еза, эшаш дола книжка харжа а лаха а новкъостал ду.

Хьачувоал библиотеке «Самашкинский» совхозе механизатор Сулаев Мохьмад.

— Контрольни балха эша литература кийсаьлий Іа сона, Саа, — хетт цо.

— Дукха ха я аз хьона книжкаш кийчъяь, — аьле, баьца дарийн хьайбайн боахамех дола книжкаш дІалу цо Мохьмада.

Сулаев Серноводски юртбоахама техникуме шоллагІча курсе заочно деша ваьгІа. Библиотеко даиман новкъостал ду цунна эшаш долча литератураца.

Библиотеке каст-каста боагІа совхоза доярхаш Амирханова Дувшан Хамзатова Асмата. Цар деш шоашта балха тІехь ваькъадаргдола а хІаьта иштта художественни а литература. Масала, цар дийшад хьайбай боахаме хиия юкъе йоалаярах дола брошюраш, нохчий меттала яьла Пушкина, Лермонтова, Горьке произведенеш.

Къаьстта дукха а тайп-тайпара а книжкаш дешаш ва тракторист Саламов Абуязит. ХІанз укх тІеххьарча хана цо йийшай французски литература классикий Бальзакен Золян произведенеш.

Массехк бутт мара бац Узуева Саа библиотекаралла болх беш йола, бакьда хьинар долаш, ший болх кукха безаш, наха дукхагІа шийгара гІулакх дІаккхачар дезаш хилар цa белгальыннай из.

Массаза а цхьалхо я Узуевай библиотеке. ЙоаттІача разделе къоастадаь да политически, художественни, Іилма, юртбоахама, кхьдола литература.

— Дешараштa из хале а вож дале а книжка могаде йиш яц, из кхьалхагІа дийша, цуй чулоацам па байзача, — йоах Саас. — Цудухьа дукха книжкаш деш аз яйса а.

Ше йолча дешараш хьабахкарга хьежаш хилац Узуева. Цо дика кхетаду механизатораш кхашка, хьайбаш лелалераш фермашка балхаш деш мукъабоашилта. Ший дешарашта книжкаш а йише, укхай тІа, ферме йода Саа. Юрта къахьегамхоша шийга деш дола заказаш лаьрххІа долча тетраша тІа дІа а язйй, ше юхайодиш уж книжкаш хьу цо.

— ХІанз тха библиотекера книжкаш кхухьаш ворхІ бІаь совгІа саг ва. Уж хІара дешa дукхагІа хул, — йоах йоІо.

Наха книжкаш дешарадоля навкъаш лех Узуевас. Из даим вахаша я, царна дагахоьл, цар хьашташ довза гІерт.

Иштта болх бу бокъонца йолча культпросветбоалхочо Узуева Саас.

Л. ХАРСАНОВ,
«Самашкинский» совхоза боалхой комитета председатель.

□ □

Город хоза хилийтара

Шоай района бокъонца бола дай ба город Грознерча Заводской района къахьегамхой. Из цІена, хоза хилара йоахко еш ба уж. Март бетта Заводской райсовето 1964-ча шера бе бехача балха илли оттайир. Района предприятеша, ерригача общественноста цІайогІаргьа 156000 соммйн 38000 декоративни кІотарг, дІадуврга дукха зизаш, газонаша хозъергья яьсса яхна моттигаш. Скверашка оттадерга тІандаш, тоаергья майдаш.

Заводской района къахьегамхой хьинаре дакъа лоацаш ба город цІена хилийтара месячникa юкъе а. Духхьал месячник дІайолаеннача хьалхарча деношка 7 эзар га. 20 эзар кІотарг цІаегІай къахьегамхоша. Иштта дукха зизаш дІахегІад В. И. Ленина цІерахча культура ЦІен парке, дуккхача улишка, Черноречье яхача поселке.

КПСС Заводской райкома, райсовета исполкома, района предприятей кулгалхой, къахьегамхой активо Ленински района къахьегамхой шо-шоай район дикагІа цІеньяра, тоаяра яхье бейкаб. Цу яхье хьинаре дакъа лоацаш ба новогрозненски теплоэлектроцентрала боллхой. Р. Люксембурга цІерах йоле улица хозъеш ба уж. ХІанзале улица йоаххалла дІадегІад зизаш, кийчъеш латт газонаш. Уж балхаш ду цар Черноречье яхача, Кирова цІерахча поселкашка.

А. СВЕТОВ.

АЗЕРБАЙДЖАНСКИ ССР. Бакински олефиний Іилма-толкхама институте кийчъьйча технологех хьаеш йола этиленпропиленови каучук мехка эттара дарегІа хургья.

Бокхха а чоалхане а болх чаккхбаьккхаб института коллективо: тахканза болча наькъах баха даьрхІар Іилмахоша — хьалхагІа производстве хилаиза йолча элементий ларда тІа каучук яккха. Этиленен пропиленен газаш вІашагІтохарах хьахиннай довзаш долча синтетически тайпаел къаьгагІа а дикалга диллачa дукха карел тІех а йола каучук.

Сурта тІа: керда тайпа каучук хьаьрех наІ химически Іилмай кандидат Камбаров Юнися лаборантка Учаева Ольгеи каучук мел чІоагІа я хьожаш боах.

Н. Игнатьева сурт.
ТАСС фотохроника.

Дешархой кийчлуш ба

Массехк шу да Ассиновски юккъерча школа дешархой производственни бригада йола. Хьалхарча шерашка санна укх шера а Іан замалахь болабелар дешархой бІаьстан балха йоахко е. Укх шера бригада лаьрхІаа дуккъал хьажкІаш дІае. Дешархоша де лаьрхІар хьал а лаьца, XX партсъезда цІерахча колхозо 106 гектар лаьтта хьожадаьд цар бригадана.

Агротехника дикагІа йовзаргІолаш школе вІашагІъеллаяр агрохимически кружок. Цунна кулгалдеш вар производственни дешара завуч, агроном Н. А. Горный. Цо хьехарал совгІа бераштa каст-каста лекцеш ешар хьехархочо А. М. Сабирова. Къаьстта теркам тІабохийтар урокашка минеральни удобренешта, царех пайда мишта эца беза, юртбоахама зе деш йолча садоаххача хІаманца къовсам мишта лоаттабе беза яхача темашта. Цу кружоке дешаш 200 дешархо вар.

Бригадиралла хержар 10-ча класса дешархо Ткачева Люба, хІаьта цун помощникалла хержар кІеслагІча классера Никонов Алексей. Цар шинне а хьнаре къахьийтар соакха кхашка. Органически удобренеш кхашка дІакхухьаш дика къахьийтар дешархоша. Духхьал цхьан кІиразн ах кІиразн 300 тонн удобрени кхашка дІайихьар. Къаьстта дика къахьийтар дешархоша Рыбалко Николайс, Яковлев Михаила, Чичиладзе Людмилас, Смирнова Антонидас, иштта кхычар а.

Ассиновски юккъерча школа дешархой производственни бригада чІоагІа бехктохкаме хеташ леладу из гІулакх. Нагахьа санна кхоачамхиллал удобренеш кхашка тоссе, хьулкьам дика хургболга хов цар на.

Г. СИМОНОВ.

Спорта сайре

Укх деношка Гипрогрознефтен Госхимпроектен институташа спорта сайрене Іан замалахь хиннача ворхІлагІча спартакиада итог йир. Сайрене гулбеннача спартакиада чемпионашта — монтажни отдела спортсменашта дІа - юха тела кубок елар. Маьхера совгІаташ делар спорта тайп-тайпарча даькъе яхье баьннача спортсменашта: монтажни отдела волейбольни, баскетбольни, теннисистий командашта, наькъа - планировочни отдела волейболисташта, механически отдела шашисташта, автоматикин контролен отдела шахматисташта.

СовгІаташ дІаденначул тІехьагІа институтайн хьошалгІа бийхача городерча дикагІа болчен спортсменаша доккха концерт оттадир. Духхьал говзанчаша сацна «Пластически этюд» оттайир «Октябрьнефта» пионерий Дворeцa дешархочо Ахметчина Евгенис, «Зизаш даха йиш ц» яха пантомима оттайир Нохч-ГІалгІайчен педагогически института физически факультета студенташа. Сакъердам болаш яр концертни программа кхийола номераш а.

В. ЛАНСКОЙ.

Редактор **М. К. ЛЬЯНОВ.**

30 шу хьалха дар из. Вай мехка Октябрьски революци котъялаpo дог урлоттадаьча капиталистически мехкашкарча болхлой классо ирбаьбар империалисташта дукъалара къовсам. Шоай лаьцца, ноинощa цхьана демонстрацешка, митингашка дакъа лоацаш хулар бераш а. ВІашагІхийттача Штаташка цу бераштa хьалхе лелаеш вар Америка втора хьалхара пионер Гарри Айзман.

Айзман лаьца чувеллар. Набахте воалла пионер хьахецар хьалехаш митингаши собранеши халар Советски Союза ерригача городашка. Деррига хувен тІара пионераш оарцагІбаьлар Гарри Айзман цукъалахха. Митингаши собранеши хилар Париже, Лондоне, Вене, кхычахьа. 1930 шера августе Москве хиинача пионерий Дерригдувен слете хьийхар чувоалла Айзман. Ца йоалаш правительства хьа а хийца вайнига вера Гарри Айзман. Селхан вайцига хьошалгІа венав из.

Сурта тІа: 1930 шера «Артек» яхача пионерски лагере шийца вІашагІкхийтта хиинача Грозне яхача А. Савицкаяна Грозерча пионерашта юкъе.

ЧІОАГІА ХЬАШТДОЛАШ

ВАРШАВА, 14 апрель. ТАСС-а корр. В. Кузнецова хоам бу:

Польски Халкъа Республика къахьегамхоша чІоаггІа теркам тІабохийт СССР-е яхача польски партийно - правительственна делегаце визита. Варшаве, Катавице, Лодзе, Гданьске, республика яхьча городашка баха бІаьш эзараш нах теш бар беза хьаьший советски лаьттан тІа дег тІарча безамца вІешагІкхетача хана.

Социалистически мехкашта шоайла партийно - правительственни делегацеш дІакхуа ахийтар, аьду тахан «Трибуна люду» яхача газето, царна юкъера дег тІара, доттагІлен, вежарий гІулакхаш, лерхІараш идеялаши цаІаш хилар хьахьокхилга да. Советски Союзацен кхача социалистически мехкаццеш цхьана оаха низ кхобаш машаре дахар цуъьа лоаттабеча къовсама. Оаха массаза а хьаллоаш Советски Союза машарера инициативаш, къаьстта, массане а цІендаь гера дІададиккхара хьакъехьа новкъоста Н. С. Хрущева енна предложени.

Тахан шуй корреспондент хилар Карола Сверчевске цІерахча варшавски инструментальни заводе. Дукха эзараш болча нахах латтача цу предприяте коллективо чІоагІа къоабаллу польски кулгалхой Советски Союзе бахар. Оаха, боллоша, боккха лоархІам бу польски партийно-правительствени делегаци советски доттагІий болча яхара: лоархІаме дешаш из хий делегаце Советски Союзе ше йолча хана хувцаргдараш, аьлар завода парткома секретара Ежи Адамчика. Польско-советски договор хаь 19 шу дузача хайна йикьача польски партийно-правительствени делегаце визито, дикo йоаццаш, новкъостал дергда вай мехкашта юкъера дика гІулакхаш дІахо йодача хана а чІоагІдараш шердараш.

Тха коллектива вІахха бувзам ба «Калибр» яхача московски завода боллхоца, хІаьта тхона лег, аьлар цо юххера а ший къамаьл чакхдоалаш, цхьатаррарча шин завода коллективашта юкъе дика гІулакхаш тоссадалар че из Польшен Советски Союзи дегІаахара юкъарча гІулакха юкъе оаха лоаца дакъа да аьнна.

РУБИ ДОГ ДУЛЛАШ ВАЦ

НЬЮ-ЙОРК, 14 апрель. (ТАСС). «Саг верах сух яь вола Джек Руби, гонахьа чІоаггІа ха а долаш, юха а гучаваьлар из электрически гІанка балех ваккха дагахьа защитникаш чІоаггІа оарцагІбалер бахьан долаш селхан дош къоастаде доладенкача далласски суда помещене», аьд хоамбир Ассошийтед Пресс яхача агентства корреспондента. Рубе таргарча наха оттабаьча кердача, пІа кеавча адвокаташа судо дош шоалагІа юха дувца гІо дех, 14 марта чаккхьыначa а бийсанорча клубий даьна ве аьнна суд яьча а процессе гІалаташ даь хиннад яхаш, бахьан а доахаш. Селхан дош къоастаде долалар апелляци кийчъяра ха гаьна аккхар дукъа защитникаша дІадехар бахьан долаш хилар.

Далласера деча хоамех, Джек Руби во хьал долаш а вац, электрически гІанда кІалхарвартхиларах дог дуллаш а вац. Рубе деша юххера а беш бола соцам малагІча тайпара хул а, гучох, цу процессо кІанз а кІезига бетташ доахаргдац, Ли Освальд «дІаваьккхача» бизнесмена-гангстера яьча судо цхьаккха кердача хІаманна дух тІа ваьккхавац США президент валара исторex долча гІулакха.

Американски цена йоазон тІа чІоагІ а енна дІаэттай дукха хІама ца эшаш официальни йола, Джон Ф. Кеннеди психически лазарах цамогаш волча цхьан сага карах-веннив яхаш йола верси. ХІаьта а Юнайтед Пресс Интернейшнл яхача агентства беча хоамех, Европерча «улица тІарча саго» лоархІ, президент Кеннеди къайлагІа вІашагІбеллача бартах вийна хилар. «Миллионаш болча европейцашa теша тиган,—яхаш хоам бу дуккхача европейски мехкашкарча налага хатта ший корреспонденташ бахийта хиццача ЮПИ агентства»,— президент Кеннеди вер хІанз укх сахьата гучабакхаьза леттача бокххача къайлагІарча бартаца хувзадения хиннадац аьнна».

Доазол дехьара

АЗЕИ АФРИКАИ ХАЛКЪАШЦАРЧА БАРТ ЦХЬОАГІОН ШОЛЛАГІЧА СОВЕТСКИ КОНФЕРЕНЦЕГА

6-ча майгара 10-ча майга кхачалца Азербайджана столице Азеи Африкаи халкъашцарча барт-цхьоагІон шоллагІа советски конференци чакхъяккха лаьрхІад Азеи Африкаи мехкашцарча барт-цхьоагІон шоллагІча Советски комитето.

Шеррача общественноста викалаша — Іилмахоша, писателаша, культура деятелаша, машар лорабеча Советски комитета, профсоюзий, кагархойн кхалнахьен организацей активисташа — Баку дукъарга комитета хьалхашка латта сеготагІа дола дехкараш.

Конференце балха юкъе йоккха моттиг дІалоацаргья конгото ше санна долча Африкерча, Азерча, Латински Америкерча боламаца лоаттаду интернациональни бувзамаш чІоагІдара проблемаша.

Средни Азеи Закавказьен хІанзале чаккхьнай Азеи Африкаи халкъашцарча барт-цхьоагІон республикански конференцеш, хІаьта РСФСР азиатски дакъа тІарча областашкен автономни республикашкен — общественноста викалий собранеш, Баку хургйолча конференце бахийта делегаташ хержаб цар.

(ТАСС).

БРАЗИЛЕРА ХЬАЛ

НЬЮ-ЙОРК, 14 апрель. (ТАСС). Бразильски тергамцарча низашна «чистка» еш латт, дІабоах тІераккессача президент Жоао Гулартегахьа бараш.

Рио - де - Жанейрера ЮПИ агентства корреспондента беча хоамах, кердача президента маршала Кастело Бранко карара «Іена кабинет» а хинна латтача терзамцарча низий командоване селхан низагІа запасе а вохийташ дІаваьккхав «Гуларта режимаца айкха зувзаенна хинне» 21 инарали адмирали. Цу тайшара дІаваьккхав 111 эпсар а.

ТІема министра инарала Артур да Коста Силва аьлар, яхаш хоам бу корреспондента Бразиле тІема а граждански а дошкхийча гІулакхаш тІа болча наха «коммунизма оалаш тедаргда».

ПАРИЖ, 14 апрель. (ТАСС). Франс Пресс агентства корреспондента Рио-де-Жанейрера хоам бу:

Бразиле тІема министра инарала Артур да Коста Силва хьахкхайкадаьд, «Іанз парламентски гІоазарашка дІайолаль чистка чакхъякхха еаргъя массехк ди даьлача гІоллa вІашагІйолларгйолча кердача правительства», аьнна. Инарала дегадохийтар, из декхар Къамаш конгресса тІаделла хинна хилар. «Цхьабаргда, цо мело яр бахьан долаш инициатива тхоай бе ца елача далинзар тхо», — белгалдаьккхар тІема министра.

ЛАДУВГІА, ХЬАЖА

Радио: 15.52 — «Барттайнача советски дезале» яхача цикла тІара музыкальни передача (эрсий меттала); 16.15 — «Даькев декхаре совгІат» яха беседа (гІалгІай меттала); 16.30 — керда хоамаш (гІалгІай меттала); 16.45 — «Даьла аз яхар мишта дагадехаа ваха» яха беседа (эрсий меттала); 17.14 — «Къона» яха передача (эрсий меттала); 17.44—«Наху лора ехалу»—очерк.

Телевидени: 18.25 — телевизионни кердадараш (гІалгІай меттала); 18.35 — Грозненски опорно-локкхама совхоза директора новкъоста Шато беседа; 18.45 — Пожарни общества хоамаш; 19.00 — «КПСС Центральни Комитета декабрьски февральски Пленуман вахаре» беседа (нохчий меттала); 19.15—«Комсомольский прожектора» зирак.

Нохч-ГІалгІай АССР Советски района Советски яхача юрта вахача гражданина Сулейманов Къовсама Адама суде денад Нохч-ГІалгІай АССР Ведана района Ведана яхаш йола ший сесаг Мукаева Ийса ше йитарах дола дош.

Дош дувцаргда Ведана района халкъа суде.

Город Грозне, Спартака улицагІа № 51, квартира 25 вахаш волча гражданина Лебедев Вадим Григорьевича суде денад г. Ленинграде, Троицкое поле, 12-гІа гор. ОК, цІа 1, квартира 180 яхаш йола гражданка Лебедева Валентина Константиновна ше йитарах дола дош.

Дош дувцаргда г. Ленинграде нева родской халкъа суде.

Город Грозне, № 2 йолча Кирпичный завода поселке, цІен № 3, квартира 8 яхаш йолча гражданка Никитина Любовь Евстафьевнас суде денад г. Грозне, Заводской районе № 1 йолча Кирпичный завода, корпус 1, квартира 13 вахаш волча гражданинагара Никитин Иван Васильевичагара хьалларах дола дош.

Дош дувцаргда г. Грозне Заводской района халкъа суде.

Пос. Черноречье, Карабулакски улицагІа, № 20, квартира 8, вахаш волча гражданина Левицкий Виктор Ивановича суде денад г. Грозне, Жданова улицагІа, № 3 яхаш йола гражданка Левицкая Надежда Ивановна ше йитарах дола дош.

Дош дувцаргда г. Грозне Ленински района халкъа суде.

Новогрозненски ТЭЦ-е, № 3 йолча цІагІа, 1-ча квартире яхача гражданка Зайцева Лидия Дмитриевнас ше городе Грозне, Октябрьски районе, Буровая улицагІа № 33 йолча, корпус 63, 12-ча квартире вахача Дубов Владимир Ерастовичагара хьалларах дола дош суде денад.

Дош дувцаргда гор. Грозне, Заводски района халкъа суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦІеча фронтовикий улица, 16. Телефонаш: редактора зам. — 2-07-01; бепатоахама секретаро — 2-45-48; партийни вахарен, промышленноста, юртбоахамен, письмаш отделий — 2-26-73.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 16. Телефоны: зам. редактора — 2-07-01, ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем — 2-26-73.

«Грозненский рабочий» издательстан типографи. Рошальце проспект.

Типография из-ва «Грозненский рабочий». Проспект Рошальского.

СФ02081. Заказ № 2147.